

VIỆT CHƯƠNG

NUÔI &
KINH DOANH

THỎ

(Con Heo của người nghèo)

NHÀ XUẤT BẢN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

— VIỆT CHƯƠNG —

Nuôi và kinh doanh

THỒ

“con heo của nhà nghèo”

NHÀ XUẤT BẢN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Mục lục

<i>Lời mở đầu</i>	5
Phần 1 - Thỏ là con heo của nhà nghèo	9
+ <i>Thỏ - con heo của nhà nghèo</i>	10
+ <i>Đừng bỏ qua một nguồn lợi lớn</i>	13
+ <i>Theo phương pháp cũ, nuôi thỏ không lợi</i>	22
+ <i>Cách chọn thỏ giống</i>	25
+ <i>Nên mua thỏ giống ở đâu ?</i>	32
Phần 2 - Kỹ thuật nuôi thỏ	38
+ <i>Kỹ thuật nuôi thỏ</i>	39
+ <i>Lợi và hại của việc nuôi thỏ chuồng và nuôi thả</i>	53
+ <i>Thức ăn của thỏ</i>	59
+ <i>Cho thỏ ăn theo bữa</i>	63
+ <i>Sự sinh sản của thỏ</i>	68
+ <i>Ngăn ngừa kẻ thù của thỏ</i>	80
+ <i>Công việc chăm sóc</i>	84
+ <i>Vệ sinh chuồng trại</i>	88
+ <i>Phòng và chữa trị bệnh của thỏ</i>	90
Phần kết	94

Lời mở đầu !

Người ta nuôi thỏ với mục đích để lấy thịt vì thịt thỏ ngon và bổ dưỡng, có hàm lượng đạm cao và lượng mỡ thấp nên là món ăn cần thiết cho những người già, người bị bệnh béo phì. Thỏ cũng được coi là vật nuôi làm cảnh vì nó có bộ lông đẹp và sạch, tính nó hiền nhường linh hoạt, nên ai nhìn cũng thích.

Thỏ rất dễ nuôi, không kén thức ăn và thức ăn của thỏ rất lại dễ kiếm, cho nên không những ở vùng nông thôn rộng rãi, mà ngay ở vùng thành thị đất hẹp người đông vẫn có thể nuôi thỏ được. Có điều khâu vệ sinh chuồng trại cần phải kỹ, vì nước tiểu của thỏ rất khai. Xử lý được chuyện này thì ta nuôi bao nhiêu thỏ cũng được.

Điều thú vị của việc nuôi thỏ là chúng sinh sản rất nhanh. Nó đẻ không thua gì chuột. Người Trung Hoa và người Việt Nam coi việc nuôi dê là nghề đẽ làm giàu nhất, do dê mắn đẻ. Nhưng so với thỏ thì sự mắn đẻ của dê bị thua xa.

Mỗi năm đê chỉ đẻ có hai lứa, bởi chúng có thai đến 3 tháng 10 ngày, mà mỗi lứa chỉ có một đến hai con, ít khi được ba con. Trong khi mỗi năm thỏ đẻ được năm lứa và mỗi lứa từ sáu đến bảy con trở lên. Đó là nuôi theo cách

hợp với khoa học, còn nếu để tự nhiên, hoặc nuôi theo cách nuôi trước đây của ông bà mình, thì mỗi năm thỏ đẻ đến ... mươi hai lứa, chứ không phải ít !

Nuôi dê còn phải tốn công chăm dắt vì dê là con vật ưa chạy nhảy, phá phách, ngay việc leo trèo lên bàn lên ghế nó cũng không từ. Còn nuôi thỏ thì do tính vốn hiền nên dù nuôi cả trăm, cả ngàn con đi nữa, cả đời ta cũng không nghe thỏ la một tiếng, dù rất nhỏ.

Bước vào chuồng thỏ, dù là trong đêm hôm, ta chỉ nghe tiếng chúng ăn cỏ, ăn lúa rì rào như tiếng cơn mưa từ xa, chứ tuyệt nhiên không có một tiếng kêu la nào cả.

Nghề nuôi thỏ của chúng ta đã có từ lâu, có nhiều giai đoạn bộc phát như một phong trào, chẳng hạn như khoảng thời gian 1975-1978, nhiều nhà chuyên nuôi gà công nghiệp phải chuyển sang nuôi thỏ vì lợi nhuận cao hơn. Nhưng, do nhiều lý do, trong đó kinh nghiệm chăn nuôi bị hạn chế, nuôi theo kỹ thuật cũ kỹ nên mới gặp thất bại. Mặt khác, vào thời đó tài liệu sách vở dạy nuôi thỏ quá ít, mà người biết lại có tính giấu nghề, họ không chịu bày vẽ cho ai, nên mạnh người nào người ấy tự nuôi, với kinh nghiệm riêng vốn ít ỏi của mình.

Từ đó, nhiều người dẹp chuồng trại luôn, không nuôi nữa. Có người tạm dẹp một thời gian, sau đó nuôi tiếp với số lượng ! ... chế ^{hết}

Có điều đáng nói là thị trường tiêu thụ thịt thỏ ở nước ta trước đây không lớn, vì đa số người mình vốn không mặn mà lăm với những ... thức ăn lạ. Nhiều người thấy con thỏ quá hiền cũng không nỡ... bắt làm thịt. Đó là chưa nói đến một thiểu số người còn tin dị đoan, cho rằng ai có chứa mà ăn thịt thỏ sau này đẻ con sẽ bị sút mõi ... như thỏ...

Ngày nay, trước sự hấp dẫn của loại thịt ngon và bổ dưỡng này. Nhiều người đã quen với mùi vị thịt thỏ rõ ti, thịt thỏ um nước dừa và nấu rượu chát, vốn là món ăn khoái khẩu đối với người nước ngoài. Thị trường đã mở rộng, vậy tại sao ta chưa nuôi thỏ ? Đây là mối lợi rất lớn mà nông gia mình nói riêng và người dân nói chung không nên bỏ qua.

Mới đầu, ta nên nuôi vài ba cặp để rút dần kinh nghiệm, sau đó mạnh dạn đầu tư thêm. Đây được coi là nghề ít vốn mà nhiều lời, nghề dễ làm giàu của những người nghè o...

Chúng tôi biên soạn cuốn sách nhỏ này với hy vọng giúp ích cho quý vị phần nào về kinh nghiệm nuôi thỏ. Kính chúc quý vị thành công.

Phần 1

*Thỏ
là con heo của nhà nghèo*
๒*๒

Thỏ - con heo của nhà nghèo

Người nghèo không ai dám có tham vọng nuôi heo để làm giàu, mà chỉ là cách ... bỏ ống. Nhịn ăn nhịn mặc để chạy ăn cho heo, cuối năm bán được số tiền, coi như đó là tiền dành dụm. Đó cũng là cách “giật gấu vá vai” chứ không có gì khác lạ.

Hơn nữa, đã nghèo thì làm gì nuôi được nhiều heo, ngoài số tiền khá lớn để mua con giống, hàng ngày còn phải chạy ăn cho heo. Đó là chưa nói đến khoản tiền thuốc men phải bỏ ra khi heo bị trái gió trở trời...

Nông dân nước Pháp cũng nghĩ như vậy, nên những người nghèo họ không nuôi heo mà quay sang nuôi thỏ và họ coi thỏ là con heo của người nghèo. Hơn nữa, thịt thỏ ở Pháp được coi là món ăn khoái khẩu và đắt giá, nó nằm hàng đầu trong thực đơn của những nhà hàng sang trọng.

Người Pháp có món “Civel de lapin” (thỏ nấu rượu chát) nổi tiếng thế giới. Có thể nói người Pháp nói riêng và người châu Âu, châu Mỹ nói chung, họ thích ăn thịt thỏ hơn cả thịt bò, thịt gà. Do đó, thỏ không bao giờ bị ế chợ và lúc nào cũng bán được giá cao.

Nuôi thỏ, tiền mua thỏ giống không đáng là bao, nên

ai nghèo túng quá cũng gắng mua được đôi ba cặp mà nuôi. Bước đầu nuôi khiêm tốn như vậy cũng được, sau này cứ mặc sức mà tăng bầy... Hơn nữa, chuồng nuôi thỏ đóng với vật liệu rẻ tiền, đóng toàn tre hay gỗ cũng được. Đã thế, đóng chuồng cũng không cần cầu kỳ về kiểu dáng, chỉ cần người khéo tay một chút với vài thứ đồ nghề như cưa, đinh, búa, là ai cũng có thể đóng được.

Còn đối với nuôi heo, ta phải lo chạy ăn từng bữa, đó là chuyện đáng lo đối với người nghèo. Nhưng, nuôi thỏ, thức ăn gần như khởi tốn, vì cách nuôi cũng như nuôi bò, nuôi dê, cỏ lá là chính. Nếu ai ở quê, tự mình hay người trong gia đình có thể lo liệu được.

Chủ yếu thức ăn của thỏ là cỏ và lá cây. Thứ này ở vùng quê đâu thiếu gì, chỉ cần bỏ sức ra "quơ quào" chứ không cần mua bán. Nếu nhà nào có thửa đất "dầu thửa cuối theo" nào không trồng được cây khác thì có thể cuốc lên trồng rau lang, rau muống, vốn là món ăn rất khoái khẩu của thỏ.

Tất nhiên, thỏ còn thích ăn những thức ăn khác bổ dưỡng hơn như cám gạo, cám hỗn hợp, lúa, gạo lứt, bánh dầu... nhưng đây là thức ăn phụ, nếu cho ăn ít cũng được.

Nuôi một con vật sinh lợi mà việc lo ăn cho nó gần như... không thành vấn đề, không là trở ngại lớn phải lo thì còn gì sướng hơn đối với người nghèo ít vốn ?

Đã thế, nuôi thỏ còn lợi hơn cả nuôi heo, vì sự mắn đẻ của nó, mỗi lứa số con cũng nhiều. Có nhiều con đẻ đến gần chục con một lứa và tự nó nuôi sống đầy đủ. Thế nhưng không ai lại để cho một thỏ mẹ nuôi nhiều con đến

như vậy, vì thỏ mẹ mau mất sức, có hại cho những lần sinh sản sau. Mỗi lứa, ta cho thỏ mẹ nuôi 6 con là vừa, như vậy thỏ con mới lớn đều nhau, trong bầy không có con to, con đẹt.

Nuôi thỏ không phải chỉ có mỗi mục đích lấy thịt ăn, hay để bán thỏ thịt, mà còn bán thỏ con, thỏ lứa để làm giống, vừa có giá cao, vừa xoay vòng vốn được nhanh.

Tóm lại, nuôi thỏ rất có lợi, đã ít vốn lại kiếm được nhiều lời. Đó là chưa nói đến mặt bằng không cần rộng, vì chuồng cho một con thỏ giống chỉ mất khoảng nửa mét vuông mà thôi.

Đừng bỏ qua một nguồn lợi lớn

Xưa nay, phàm nuôi con vật gì có sinh sản mới cho ta nhiều lợi. Trâu cái, heo nái... là những con vật sinh sản nhanh nên ai cũng thích nuôi. Thỏ là con vật mắn đẻ lại đẻ sai nên lại càng nên nuôi nhiều hơn nữa.

Đừng nói chỉ ở châu Âu, châu Mỹ, nơi có truyền thống lâu đời về nuôi thỏ, mà các nước châu Á chúng ta từ hàng trăm năm nay họ đã đánh giá việc nuôi thỏ đem về cho họ một nguồn lợi lớn, không những tiêu thụ trong nước mà còn xuất khẩu ra nước ngoài, hàng năm đem về một nguồn ngoại tệ đáng kể.

Ông bà ta xưa cũng biết nuôi thỏ sinh lợi nhiều, cho nên nghề nuôi thỏ của mình cũng đã có từ lâu đời, thế nhưng do không có kinh nghiệm nuôi, nên ngành nghề này mới càng ngày càng mai một đi. Số người nuôi trước thì đông, sau cứ bớt dần, bớt dần...

Trước đây nửa thế kỷ, ở nông thôn miền Nam và một số nơi ở miền Trung có rất nhiều nhà nuôi thỏ. Tuy số lượng nuôi không nhiều, mỗi nhà chỉ làm đôi ba cái chuồng để nuôi vài ba cặp thỏ và đặt ở sau nhà hoặc chái hè, coi như vừa lấy lợi vừa làm cảnh cho vui. Nhưng, do cách nuôi của bà con mình quá lạc hậu, nên ít ai thu được mối lợi lớn mà đáng ra phải có.

Do không thấy được mối lợi trước mắt, nên ngành nghề chăn nuôi này cứ đi xuống, gần như tuột dốc, thật là thiên hạ đã bỏ qua một mối lợi đáng tiếc.

Ta hãy tìm hiểu tại sao nghề nuôi thỏ của chúng ta trước đây không phát triển mạnh được ?

.1.

Do không có kinh nghiệm

Đây được coi là yếu tố chính khiến nghề nuôi thỏ tại nước ta cứ “dậm chân” tại chỗ, nếu không muốn nói càng ngày càng lùi dần.

Làm nghề gì cũng cần có kinh nghiệm, kinh nghiệm càng nhiều thì ngành nghề mới phát triển nhanh được. Kinh nghiệm này một phần lấy từ sách vở, tài liệu, một phần do sự ki cớp của bản thân. Nhưng, khổ nỗi thời trước sách vở về ngành nghề này cũng ít, mà kinh nghiệm bản thân thì ... ai biết người ấy để bụng chứ không ai chịu bày vẽ cho ai.

Một điều nữa cũng cần phải đặt ra là trước đây ta đánh giá quá nhẹ con thỏ, không đặt ngang hàng mối lợi so với nuôi gà, nuôi vịt. Nuôi để “cho vui”, chứ ít ai nghĩ đến mối lợi to lớn do thỏ mang lại cho mình. Chính vì vậy nên ít người chịu mày mò kinh nghiệm để nuôi.

Nhìn lại cách nuôi thỏ của ông bà ta xưa, ta thấy do quá thiếu kinh nghiệm nên mới gặp nhiều thất bại. Thói thường hễ thấy người này thành công thì người khác mới phấn khởi làm theo, còn hễ chung quanh người người đều thất bại thì ai dại gì sấn sổ vào cho bị họa lây.

Xem nhẹ việc chọn giống

Ngày xưa những người nuôi thỏ, hễ nuôi giống gì thì cứ nuôi mãi một giống. Mà giống thỏ ngày xưa là giống thỏ nội địa, gọi là 'thỏ cỏ', chúng rất nhở con, con trưởng thành nặng chỉ hơn một ký mà thôi.

Vẫn biết thỏ cỏ dễ nuôi, thích nghi với khí hậu của mỗi vùng, chịu đựng được môi trường dơ bẩn, ăn dễ lại đẻ sai. Mặc dù cái lợi không nhiều, nhưng mức tốn không bao nhiêu, nhất là đỡ công chăm sóc nên ai cũng ham.

Khoảng bốn năm chục năm trước đây, chúng tôi đã thấy nhiều nơi nuôi thỏ như cách nuôi ... trâu bò, hoặc cách nuôi heo thời xưa ở miền Trung, miền Bắc. Nghĩa là cũng làm chuồng nhốt, nhưng năm bảy tháng, thậm chí cả năm họ mới làm vệ sinh một lần, nên đứng gần chuồng thỏ đó mùi hôi xông lên muối ngạt mũi. Cách cho thỏ ăn không cần có máng mà cứ vứt bừa cỏ, lá vào chuồng cho thỏ ăn. Số cỏ còn thừa nó đạp xuống làm phân, như cách ta nuôi trâu, bò, heo cốt để lấy phân bón cây cối vậy. Mỗi ngày phân cứ dày lên một chút, đến khi nào thấy con thỏ có thể phóng ra khỏi chuồng thì người ta mới nghĩ đến vệ sinh chuồng trại.

May mà giống thỏ ăn rất có nét, nó cứ ngồi xổm một chỗ rồi ăn lần tới, chứ không bươi hay xới như heo, nên ăn chỗ cỏ sạch cũng đủ no bụng.

Nuôi theo cách này chuồng rất bẩn lại hôi hám. Thế nhưng giống thỏ cỏ lại chịu được, ít con bị bệnh tật mới là chuyện đáng ngạc nhiên.

Tuy nhiên, một khi giống đã nhỏ con thì sinh ra con nhỏ, làm thịt không được bao nhiêu, cho nên nuôi không... kinh tế. Người xưa thường đơn giản nghĩ rằng thà làm một con gà giờ cũng đãi được vài người khách, cho nên ít người chịu mua thỏ để ăn.

Có điều lạ là người nào cũng có tính bảo thủ, không ai có ý nghĩ lai tạo ra giống mới, lớn con hơn, mà điều này xét ra đâu có gì quá khó. Người nuôi cứ tiện đâu mua đấy, con giống đực cái lấy ngay trong bầy bất chấp sự đồng huyết, như vậy bảo sao thỏ không bị đẹt cho được.

.3. Do cho sinh sản sớm

Một cặp thỏ tơ đực, cái nuôi chung trong chuồng thì từ tháng thứ năm đã bắt đầu động dục, như vậy là ta cố tình cho thỏ đẻ quá sớm, thay vì phải nuôi đến tám tháng tuổi mới bắt đầu cho phôi giống.

Đã thế, sau khi thỏ đẻ xong là cho con đực vào phổi giống liền để đẻ lứa tiếp theo. Nuôi như vậy, mỗi năm ta khai thác được 12 lứa thỏ, trước mắt thấy lợi, nhưng liệu con thỏ mẹ đó kéo dài tuổi sinh sản được bao năm ? Đó là điều không ai nghĩ đến. Mẹ mà mắn đẻ như vậy thì những lứa con sau thế nào cũng èo uột vì mẹ không đủ sức để tạo sữa nuôi con.

.4.

Chỉ biết cho ăn theo cách đơn giản

Nhiều người cứ tưởng nuôi thỏ cũng y như nuôi trâu, nuôi bò, thức ăn cỏ là chính, nên mỗi bữa đặt vô chuồng một nắm cỏ là xong. Nếu có bồi dưỡng thì thỉnh thoảng họ cho ăn một mớ rau lang, vốn là thức ăn mà chúng thích. Người xưa cũng biết rau lang tạo nhiều sữa, nên họ cho thỏ mẹ đang nuôi con ăn nhiều rau lang.

Đành rằng, ăn cỏ, ăn lá cây không thô, cơn thỏ vẫn sống được, nhưng thức ăn đơn giản như vậy đâu đủ sức bổ dưỡng ? Dù ai cũng biết thức ăn đóng vai trò quan trọng trong việc dinh dưỡng để nuôi sống cơ thể khỏe mạnh.

Đó là cách nuôi theo lối hà tiện của những người cạn nghĩ : dành hột cám, hột lúa cho gà, cho heo, cũng như cách nuôi chó ... dọn phân cho con nít vậy. Họ đâu biết rằng nếu con thỏ được cung cấp thêm lúa, bắp, khoai đậu và bánh dầu nó sẽ lớn nhanh hơn, mạnh khỏe hơn ?

Có người nuôi thỏ cả đời không cho uống đến một ngụm nước. Không hiểu sao con vật vẫn sống được ! Nhiều người lại hiểu lầm do giống thỏ không biết uống nước nên mới không cung cấp nước cho nó !

.5.

Không biết ngăn ngừa kẻ thù cho thỏ

Con thỏ có rất nhiều kẻ thù đặc biệt là thỏ con. Đành rằng chuồng có nắp đậy, những nắp đậy là tránh để thỏ

mẹ thoát ra ngoài chứ không phải để ngăn ngừa kẻ thù cho thỏ con.

Làm sao bảo đảm được những kẽ hở của vách chuồng được đóng sơ sài bằng tre, bằng gỗ thì không bị chuột khoét để chui vào. Loại thỏ con sơ sinh vốn là mồi ngon của chuột lắc. Thỏ con lớn hơn tí nữa thì bị mèo vồ, hoặc rắn ... Dù đẻ sai mà cứ bị hao hụt như vậy thì mối lợi đâu có.

.6.

Không biết giữ vệ sinh chuồng nuôi

Nuôi thỏ không có tiếng ồn, nhưng do nước tiểu của chúng có mùi khai nồng nặc (một phần do ít uống nước) nên cần phải nuôi cách xa nhà ở của mình, mới hợp vệ sinh. Đó là nuôi với số lượng nhiều.

Người xưa nuôi thỏ không biết cách giữ vệ sinh cho chuồng sạch sẽ. Nuôi như vậy trước hết có hại cho sức khỏe của thỏ và người, sau là tạo sự dơ bẩn trong khu chăn nuôi, như vậy nuôi số nhiều không được. Thường thì mỗi nhà chỉ đặt vài ba cái chuồng ở sau nhà hoặc bên chái nhà, tuy có mùi hôi nhưng vẫn gắng chịu.

Nuôi thỏ theo phương pháp cũ như chúng tôi vừa trình bày ở trên gần như không tổn công chăm sóc. Chỉ chừng nào thấy phân trong chuồng “đôn” cao lên hơn phân nửa thì lúc đó người ta mới chịu khó mó tay vào làm vệ sinh. Có khi một đời thỏ là một đời chuồng, vì thỏ bán đi thì chuồng đã mục !

Đành rằng chuồng đóng bằng tre không tốn kém, nhưng chẳng lẽ do không tốn kém mà lại nuôi mất vệ sinh ?

Nuôi như vậy không thể nuôi đại trà được và không thể áp dụng cho cách nuôi ngày nay.

.7.

Không biết cách phối giống đúng kỳ

Ngày xưa người mình nuôi thỏ cho đẻ mỗi tháng một lứa con như cách chúng sinh sản tự nhiên trong rừng. Đẻ như cách nhiều người đẻ năm một vây, nghĩa là tháng nào cũng thu được một bầy thỏ con. Không ai biết cách gìn giữ sức khỏe cho thỏ mẹ bằng cách tạo khoảng cách nghỉ ngơi cần thiết giữa hai lứa con như cách chúng ta nuôi ngày nay.

Giống thỏ có điều lạ, vừa đẻ xong con cuối cùng, thỏ mẹ vừa lả người vì mệt, thế nhưng nếu đem sang chuồng thỏ đực thì nó chịu cho phối giống liền. Như vậy là ba mươi ngày sau ta đã có thêm được lứa thỏ con khác.

Nuôi theo phương pháp cũ thì mau sinh lợi thật nhưng thời gian sinh sản của đời thỏ mẹ chắc chắn không thể kéo dài lâu, do kiệt sức, thay vì khai thác được ba năm, thì chỉ độ năm rưỡi hoặc hai năm đã phải thả ra vỗ béo bán thịt.

Không phải người xưa quá tham lam nên mới khai thác sự sinh sản của thỏ mẹ quá mức, mà là vì nhiều người lầm tưởng là do... giống thỏ mắn đẻ như vậy, cứ mỗi tháng ra một lứa như loài chuột ! Người ta khen thỏ mắn đẻ là vì vậy.

Nhiều người nuôi thỏ đã lâu năm, thậm chí nuôi từ đây sang đời khác mà kinh nghiệm cũng không nhiều. Họ không biết được hiện tượng con thỏ cái động dục ra sao. Mà nếu không nắm vững điều này thì việc cho thỏ cái giống sẽ cực kỳ khó khăn, vì làm sao cho phổi đúng lúc được?

Thỏ vừa đẻ xong cho phổi giống thì thỏ cái mồi có chịu ngay cả mồi, nhưng nếu để qua hôm sau, hoặc và ba hôm nữa đem thỏ cái sang chuồng thỏ đực thì thỏ cái không chịu phổi giống nữa.

Vì không chịu nên thỏ cái cứ chạy lòng vòng mãi trong chuồng, mặc cho thỏ đực mặc sức rượt đuổi. Có con cừ nầm ép sát vách chuồng như trốn thỏ đực, nên nhiều khi thỏ đực cắn thỏ cái rất đau. Điều đó rất có hại đến sức khỏe của thỏ cái.

Vậy thì chỉ còn cách phải chờ ngày thỏ cái động dục trở lại mới cho phổi giống được. Muốn vậy, phải nuôi thúc cho thỏ cái sung sức lên, khoảng tháng sau nó mới lên giống.

Do không biết được hiện tượng thỏ cái động dục ra sao để phổi giống đúng lúc, nên nhiều người nuôi thỏ cái dành... để luôn. Thỏ cứ mập ú ra và không sinh sản nữa. Nuôi như vậy thì dễ chán, vì thỏ đực sinh sản mà có lợi? Vào nghề mà gặp trường hợp này chừng vài lần dễ nản, do đó có nhiều người bỏ nghề luôn!

Mặt khác, do người nuôi thỏ có trăm công ngàn việc để làm, đâu mấy người rỗi rảnh cứ đứng bên chuồng thỏ mà quan sát từng hiện tượng một của chúng. Vì vậy, ông bà

ta xưa xem việc thỏ đẻ vừa xong thì cho phổi giống ngay là chuyện hợp với tự nhiên, nên họ cứ thế mà làm.

Thực ra hiện tượng thỏ mẹ động dục trông quá rõ, ai có kinh nghiệm trong nghề sẽ nhận ra ngay. Vấn đề này chúng tôi sẽ trình bày rõ ở phần sau.

Do việc phổi giống tưởng là quá khó khăn như vậy nên nhiều người không dám bắt tay vào nghề nuôi thỏ. Ngay một số người đang nuôi cũng chán ngán bỏ ngang.

.8.

Không biết phương pháp phòng ngừa và chữa trị bệnh

Giống thỏ rất ít bệnh, đa số bệnh của thỏ ta dễ dàng ngừa trước được. Nhưng khi chúng đã bệnh thì khó chữa trị. Ngay bệnh ghê không thôi cũng làm cho chủ nuôi lo lắng, vì rằng không chữa trị kịp thời bệnh sẽ lây ra cả chuồng, cả trại...

Do không biết cách phòng ngừa và chữa trị, nên hễ trong chuồng phát giác có thỏ bệnh, họ cứ để cho thỏ lây lan, rồi chết dần mòn... Bệnh một phần cũng do chuồng nuôi quá dơ bẩn, vì xem nhẹ khâu vệ sinh.

Tóm lại, nuôi thỏ mà không có kinh nghiệm bản thân thì thất bại không sao tránh khỏi.

Theo phương pháp c nuôi thỏ không lợi

Nuôi thỏ theo phương pháp cũ mà ông bà ta đã ní
quả không lợi thật. Con giống thì không cải thiện, nhí
nhà cứ nuôi mãi một giống thỏ cổ từ đời này sang
đó khác. Nuôi cho ăn quá đơn giản, chỉ có rau cỏ là chín Chuồng nuôi không hợp vệ sinh, nhất là kích thước chuồng
quá hẹp khiến thỏ thường bị bệnh, hao hụt nhiều, c
nuôi trong phạm vi nhỏ hẹp gia đình, chứ không ai có
nghĩ nuôi đại trà.

Số lượng nuôi đã hạn định mà đầu ra cũng không
nếu có cũng không đáng kể nên ngành nghề này khôn
thể nuôi sống được người nuôi. Nuôi thỏ với mục đích
chính là bán thỏ con cho người khác mua về nuôi, chứ ít
trong mong từ nguồn lợi thỏ thịt. Và rằng, như quý vị
biết trước đây dân ta không có thói quen ăn thịt th
Người ta chê thịt thỏ không săn chắc, thịt bở, không ngọt
mà cũng không có nhiều cách chế biến bằng thịt gà, t
bò... Đó là chưa nói giá cả lại đắt hơn. Một khi bà nội ti
đã chê thì thịt thỏ làm sao bán được ?

Nhiều người chê giá thịt thỏ đắt thì đúng, chứ chê c
thì e rằng sai. Vì rằng mỗi loại thịt đều có cách nấu nướng
riêng của nó. Thịt thỏ mà nấu nướng theo cách của th
bò, thịt gà thì sao ngon được ? Tất nhiên, thịt thỏ khôn
thể chế biến được nhiều món ăn bằng thịt bò, thịt gà rồi

Lại có nhiều người cả đời không dám ăn một miếng thịt thỏ vì họ ... tin dị doan. Họ tin rằng người đàn bà đang có mang mà ăn thịt thỏ, sau này sinh con sẽ bị sứt môi... giống như mồi thỏ bị chẻ hai vây.

Lối tin tưởng này thật không có cơ sở khoa học. Sứt môi là do sự cấu tạo của các tế bào trong bào thai, chứ đâu phải có hơi hướm thịt thỏ. Mà ngay đàn bà có thai ngại ăn thịt thỏ đã dành, ngay các cô con gái chưa chồng nhiều người cũng kiêng cữ vì ... để phòng xa !

Có nhiều người cả đời nuôi thỏ nhưng cũng không làm thỏ mà ăn vì... sợ tội. Tôi đây là tội nghiệp cho con vật chứ không phải sợ tội lỗi. Họ quan niệm đơn giản rằng giống thỏ vốn hiền lành, cả đời không hề biết cắn mổ ai, thậm chí không biết kêu la, dù một tiếng khẽ nêu họ rất thương, không thể tự tay làm thịt mà ăn.

Vì có nhiều người chê thịt thỏ từ những lý do không đâu như vậy, nên người nuôi thỏ mới sống không nổi với nghề.

Chính vì không thấy được mối lợi lớn từ thỏ mang lại, nên ngành nghề béo bở này mới bị 'chê' trong suốt một quãng thời gian dài. Đó là điều đáng tiếc, vì chúng ta đã bỏ mất một mối lợi rất lớn. Họ nên biết rằng thịt thỏ rất bổ; lại lành tính, hợp với người già và người đang ăn kiêng, nhất là bệnh nhân bị bệnh béo phì và tim mạch. Trong thịt thỏ hàm lượng cholesterol rất thấp, lại có nhiều đạm...

Ngày nay, người ta nuôi thỏ với phương pháp tân tiến hơn, khoa học hơn. Tân tiến từ cách biết lựa chọn con giống tốt, to con gấp mấy lần giống thỏ cỏ, lại chú trọng đến cách pha chế thức ăn và có khẩu phần ăn hợp lý để bồi bổ đúng mức cho thỏ theo đúng từng thời kỳ sinh

trưởng của nó. Nhất là khâu vệ sinh chuồng trại phải được cập nhật hàng ngày.

Thị trường nuôi thỏ ngày nay cũng rộng, nhờ vào sự tiêu thụ thịt từ các nhà hàng, một số lượng cho các phòng thí nghiệm và nhất là thói quen không ăn thịt thỏ của dân mình cũng không còn trong tuyệt đại đa số. Nhờ đó mà thị trường trong nước cũng khá dần lên.

Thịt thỏ ngày nay được mọi người đánh giá là loại thịt ngon, béo, nên trước mắt số cung không đủ với số cầu và giá cả trên thị trường cao hơn nhiều loại thịt khác.

Cách chọn thỏ giống

Nếu ta biết cách “nuôi heo chọn nái” thì nuôi thỏ cũng vậy. Nên chọn giống tốt mà nuôi.

Giống tốt ở đây là giống lớn con, đẻ sai và nuôi con giỏi.

1. Giống lớn con

Nuôi thỏ nhiều lợi là phải chọn nuôi giống thỏ lớn con. Hiện nay trên thị trường có nhiều giống thỏ lớn con, cân nặng từ 3 đến 4 ký. Trước đây, có nhiều giống cực lớn như giống thỏ nâu của Pháp nặng đến 7 - 8 ký, dài khoảng năm sáu mươi cm, ai nhìn cũng ham nuôi. Nay giống rặc không còn, nhưng thỏ lai khoảng ba bốn ký thì có. Thỏ chúng ta nuôi ngày nay hầu hết là thỏ lai. Giống lai thường dễ nuôi, do hợp với thủy thổ.

Nhin vào thỏ con, thỏ lứa, để đoán biết sau này chúng có lớn con hay không, ta nên nhin vào cặp tai của chúng. Con nào tai lớn và dài thì đó là giống lớn con. Có thể quan sát thêm phần thân mình và bộ chân. Thỏ lớn con thân mình dài (dài đòn) và chân cao to.

Trước đây, ta có những giống thỏ sau :

- Thỏ Pháp có ba màu lông trắng, nâu và vàng. Giống này lớn con, rất khỏe, con đực nặng bảy tám ký, con cái bốn năm ký.

- Thỏ Angora : Đây là giống thỏ có sức lớn trung bình, màu lông thường trắng và khoang. Đặc biệt của giống thỏ này là lông rất dày nên trông rất đẹp. Thỏ Angora nặng khoảng chừng ba ký mà thôi.

- Thỏ New Zealand đa số màu trắng, cũng có con xám hoặc nâu. Giống này khoảng ba bốn ký nếu nuôi đúng mức.

Thông thường, theo tâm lý chung, người nào nuôi thỏ cũng thích chọn giống lớn con, như vậy nuôi mới có lợi.

Nếu chỉ khai thác thỏ con, thì người mua cũng nhìn mẹ mới mua con. Vì vậy, với thỏ làm giống ta nên chọn những con “tốt tướng” mà nuôi.

Về màu sắc, người mua thích chọn những con màu trắng, kế đó là nâu hay vàng. Giống thỏ khoang cũng lầm người nuôi, nhưng thỏ có toàn lông đen thì bị chê. Tất nhiên nuôi thịt thì không thành vấn đề, màu gì cũng được, miễn nặng cân là tốt.

.2.

Giống đẻ sai và nuôi con giỏi

Không tài nào biết được giống thỏ nào đẻ sai và nuôi con giỏi, để chọn lựa từ lúc thỏ còn nhỏ về làm giống. Thật ra đẻ sai và nuôi con giỏi là tùy vào đặc tính của từng con chứ không phải từng giống. Thông thường đa số

thỏ đều đẻ sai và nuôi con giỏi, chỉ có một số ít thì không mắn đẻ lại “sát” con. Sát con là do mẹ vung về đè con chết (thường là con dưới 1 tuần tuổi), hai là không lo cho con bú no nê khiến chúng suy dinh dưỡng dần mà chết.

Điều này có nghĩa là, khi mua thỏ mẹ (thỏ đã sinh sản) về nuôi, ngoài việc chọn những thỏ mẹ chưa quá già, ta nên chọn những thỏ mẹ đang nuôi con để biết sự sinh sản của chúng ra sao. Phải nhìn vào đàn con có lớn đều hay không. Thế nhưng, ngoài việc đề cao cảnh giác không vội tin vào lời quảng cáo của người bán và cũng không thể tin vào mắt mình, vì bầy thỏ con mà thỏ mẹ đang nuôi, trong đó có thể có một số con được gởi “nuôi vú” thì sao ! Nhưng tất cả cũng là chuyện may rủi. Nhiều người ngại vì bị lừa như vậy nên họ dành chọn con giống bằng thỏ con nuôi lên...

Chọn thỏ đực làm giống

Tục ngữ mình có câu : “Chó giống cha gà giống mẹ”. Nghĩa là gen chó cha sẽ truyền sang chó con. Chó cha tốt thì sau này con nó sẽ mang những đặc tính tốt của chó cha. Con thỏ cũng vậy. Khi chọn thỏ đực làm giống ta không nên xem thường, mà phải cẩn thận quan sát từng bộ phận một :

- Phải tìm hiểu lý lịch con thỏ đực thuộc về giống nào ? Cha mẹ nó tốt xấu ra sao ?

- Phần đầu : không to lấm, tai lớn và dài, mắt sáng nhăm le

- Phần thân : thân dài dòn, xương sống không cong

vẹo, lông bóng và rậm. Màu sắc lông chỉ là phần phụ, thuộc vào ý thích của người nuôi. Thế nhưng, nếu nuôi để kinh doanh thì phải tuân theo ý của khách hàng sau này. Màu lông cũng nói lên được sức mạnh của giống thỏ : thường giống thỏ màu, như vàng, nâu, đen mạnh hơn thỏ trắng bạch.

- Phân chân : chân mạnh, không dị tật. Đôi chân sau phải nở nang, nhờ đó mà việc di chuyển của thỏ nhanh lẹ.

- Cuối cùng phải coi dịch hoàn coi có đủ cặp hay không. Những con chỉ có một hòn, hoặc một hòn 'treo' lên trên thì dứt khoát không chọn nuôi. Hòn lớn hòn nhỏ cũng nên loại bỏ. Dịch hoàn phải căng bóng không teo tóp mới tốt.

Thỏ đực phải chọn thỏ tơ mà nuôi, vì tuổi sung sức nhất của nó là từ tháng thứ bảy đến một năm rưỡi tuổi. Những thỏ đực hai năm tuổi trở lên, nhất là những con đã được cho phối giống quá nhiều cũng không nên mua nuôi.

Những con thỏ già nhìn vào rất dễ biết : lông xác xơ còi cọc, răng không còn trắng nõn, mắt sâu, mí mắt nhăn lại, móng chân dài và quặp vào... Cách đi đứng, chạy nhảy của thỏ già cũng chậm chạp, không nhanh nhau như thỏ tơ.

Quý vị nên nhớ một con thỏ đực có thể phối cho năm bảy con thỏ cái, vì vậy cần phải chọn lựa kỹ càng. Một con thỏ đực tốt, nuôi kỹ, có thể dùng được tới ba năm tuổi mới thả ra nuôi thịt.

Chọn thỏ cái làm giống

Trong nghề nuôi thỏ, nhiều người lầm tưởng chỉ chọn cho được con thỏ đực tốt mới là điều quan trọng, còn thỏ cái ra sao cũng được. Sự lầm lẫn đáng tiếc đó đã đem lại thất bại lớn sau này, vì bầy thỏ con sẽ không ra gì.

Sự thực, thỏ cha tốt, thỏ mẹ cũng phải tốt mới được. Cũng có người cho rằng không nên chọn thỏ mẹ lớn con lăm, vì những con lớn xác thường đẻ ít và chậm chạp trong việc nuôi con. Điều này cũng không đúng. Đẻ nhiều hay ít, nuôi con hay dở là tùy vào từng con thỏ mẹ chứ không phải ở vóc dáng lớn nhỏ !

Chọn thỏ mẹ tốt cũng phải quan sát từng bộ phận một, không nên xem thường :

- Phải tìm hiểu lý lịch của con thỏ mẹ thuộc về dòng giống nào ? Cha mẹ nó tốt xấu ra sao ? Mẹ nó có sinh sản tốt không ? Lúc nhỏ nó có bị tật bệnh gì không ?

- Phần đầu : đầu nhỏ, tai lớn và dài, mắt sáng nhặm le. Những chi tiết này cũng giống như cách chọn thỏ đực.

- Phần thân : nên chọn những con có thân dài, vì thường những thỏ đó đẻ sai con; lông bóng mướt và màu lông sáng sủa dễ nhìn.

- Phần chân : chân mạnh, không dị tật, bàn chân không sần sùi, không bị cụt móng.

Nên mua thỏ mẹ mới sinh sản chừng vài ba lứa, vì để còn khai thác lợi dài dài. Phải chọn những con không kén ăn và nuôi con giỏi, thà chịu mua cao giá nhưng có lợi nhiều hơn.

Khi mua thỏ mẹ đang nuôi con, ta nên mua luôn cái ổ, để khi về nó không lạ ổ mà bỏ lứa con. Có nhiều thỏ mẹ, lạ chuồng lạ ổ nó không chịu nuôi con. Trong trường hợp này nếu nhà không có thỏ mẹ đang nuôi con thì ta không sao gởi con nuôi vú được.

Thỏ con chỉ nên di chuyển đường gần và phải bỏ vào hộp các tông để che chắn kín gió.

Tốt hơn hết, quý vị nên xin thêm một mớ cỏ, lá thỏ mẹ đang ăn để về cho ăn tiếp vài bữa, trước khi ăn loại cỏ mới. Trong trường hợp cỏ mới không hợp khẩu vị, thì ta nên cho thỏ ăn thêm thức ăn khô như cám hồn hợp, lúa, gạo để thỏ mẹ không mất sức.

Chọn thỏ con làm giống

Thỏ con ở đây là thỏ từ 2 tháng tuổi đến 6 tháng tuổi. Thỏ năm sáu tháng tuổi gọi là thỏ lứa.

Mua thỏ con biết giống tốt xấu ra sao, nếu không có kinh nghiệm thì phải căn cứ vào thỏ cha mẹ.

Nhìn vào hình dáng và tùy vào tháng tuổi ta có thể đoán biết được tương lai con thỏ con đó sẽ còn lớn đến mức nào.

Tuy còn nhỏ, đối với thỏ lứa dễ đoán hơn, nhưng thỏ con cũng có những đặc điểm khá dễ dàng cho ta chọn lựa. Chẳng hạn như đôi tai lớn, dài và dày; thân hình dài (dài đòn). Điều cần là phải có sức khỏe tốt, phải sơn sơ, phải phàm ăn, lại thường tung tăng chạy nhảy trong chuồng, sắc lông tươi tắn mượt mà...

Thỏ con nuôi làm giống không nên chọn đực cái trong một bầy, mà là khác bầy với nhau, như vậy mới tránh được sự đồng huyết. Nhiều người còn kỹ tính hơn, thỏ cái họ chọn ở vùng này còn thỏ đực họ chọn ở một vùng khác.

Với thỏ lứa, việc chọn lựa có thể chỉ một lần là đủ, nhất là đối với thỏ cái. Thỏ cái ba tháng tuổi ta phải chọn lọc vài lần mới hy vọng chọn được cái tốt. Đó là lần đầu mới mua về, lần thứ hai khi thỏ được 6 tháng tuổi. Lần thứ ba là sau khi thỏ đẻ được vài lứa con. Tất nhiên những thỏ sinh sản không tốt, nuôi con không ra gì, hoặc phổi giống nhiều lần không đậu thai thì có nuôi tiếp cũng vô ích.

Nên mua thỏ giống ở đâu ?

Dù thỏ đực hay cái, việc chọn lựa cho được thỏ giống tốt mà nuôi rất quan trọng. Giống đã tốt mà sinh sản cũng tốt thì mới nên nuôi.

Thỏ giống được gọi là tốt : Thỏ đực thường nuôi từ hai năm rưỡi đến ba năm, còn thỏ cái nếu sinh sản tốt, có thể nuôi tới ba năm mới thải ra. Trong thời gian đó, nó cũng sinh ra được mấy chục lứa con làm giàu cho mình. Việc chọn mua thỏ giống ta nên cẩn thận trong việc chọn lựa, không nên gặp đâu mua đó, không nên mua ngoài chợ mà cũng không nên mua ở mấy người bán rong.

Thỏ giống cần phải lựa mua tại nhà, tại trại, nơi mà người ta nuôi với số lượng nhiều, với nhiều giống tốt, nhờ đó ta mới biết được lý lịch con thỏ ra sao, mới thấy được tận mắt hình vóc của cha mẹ chúng. Dù nơi bán không có thương hiệu, nhưng người bán ít ra cũng giữ chút uy tín với khách hàng. Sau này nếu nuôi không được vừa ý, ta có thể đến thương lượng để đổi lại con khác mà nuôi.

Xin được nhắc lại con giống không nên mua tập trung một chỗ. Để mua nơi này thì cái phải mua ở nơi khác, có như vậy mới hy vọng tránh được sự trùng huyết.

Sự trùng huyết đối với loài có lông vũ như chim, gà vịt không mấy quan trọng, còn đối với thú có vú rất tai hại ;

chúng ảnh hưởng đến sức lớn và di truyền bệnh tật đến bầy con, cháu sau này...

Nuôi cùng giống hoặc cho lai tạo ?

Nếu là giống tốt, sinh sản tốt, dễ nuôi... ta nên nuôi thỏ rặc giống. Trong trường hợp giống đã thoát hóa thì ta nên cho chúng lai giống với nhau. Phải chọn thỏ đực và thỏ cái hai giống đều tốt, như lớn con, nuôi con giỏi, dễ sai, chịu được phong thỏ... Dứt khoát giống thỏ nhỏ con ta nên loại bỏ, vì nuôi không sinh lợi.

Thời gian nuôi làm giống

Như trên đã nói, tất cả thỏ đực, thỏ cái làm giống ta phải thường xuyên chọn lọc. Muốn có lợi nhiều; ta nên khắt khe với chính mình trong việc chọn lựa này.

Thế nhưng, cũng không nên nóng vội. Vì thỉnh thoảng vẫn gặp trường hợp con thỏ đực tốt, nhưng có một giai đoạn nào đó nó phổi giống con cái không đậu thai. Cũng như có những thỏ cái đang sinh sản tốt, tự nhiên 'lốc' một vài lứa, hoặc sinh ra sát con, sau đó chúng lại sinh sản tốt trở lại. Có thể trong giai đoạn đó cả đực lẫn cái đang mắc một chứng bệnh nào đó mà chủ nuôi không khám phá ra chăng ?

Dù là đực tốt, ta cũng nên thường xuyên theo dõi sức khỏe của nó, nhất là khả năng phổi giống. Nếu không bịnh tật mà phổi giống không đậu thai trong vài lần là phải thay đực ngay, đừng tiếc. Vì vậy, những nhà nuôi nhiều thỏ cái, bao giờ họ cũng nuôi nhiều thỏ đực vượt số

đang cần để khi cần thay là có sẵn. Những con đực tơ phổi giống tốt hơn là đực già. Tốt ở đây là dễ đậu thai, nhiều con và cho con mạnh khỏe hơn. Đực tơ lại có khả năng phổi nhiều cái hơn là đực già. Thỏ đực từ 8 tháng tuổi trở lên mới cho phổi giống, nếu cho phổi quá sớm, chừng 6 tháng tuổi chẳng hạn, chúng sẽ mất sức. Chúng tôi sẽ trình bày ở phần sau.

Với thỏ cái, nếu sinh sản tốt ta có thể nuôi đến ba năm tuổi hoặc hơn, sau đó nuôi riêng vỗ béo để bán thịt.

Thỏ cái dù tốt ta cũng nên để tâm theo dõi từng lứa đẻ của chúng. Vì có nhiều con đang sinh sản tốt trong ba bốn lứa liền, lại có một lứa sinh đẻ không ra gì, hoặc nuôi con vụng hơn những lứa vừa qua. Với thỏ này ta cần phải tìm rõ nguyên nhân để khắc phục : có thể do môi trường sống bị xáo trộn ? Có thể do có sự thay đổi thức ăn ? Hay bị bệnh hoạn...

Nếu sau vài lứa bị hư như vậy thì buộc lòng ta phải thải con thỏ cái đó, không cho sinh sản nữa.

Nói tóm lại, ta phải thường xuyên theo dõi sức khỏe của từng con thỏ giống. Nếu nuôi nhiều phải có sổ ghi chép để tiện theo dõi, chứ đừng cả tin vào trí nhớ, dù là khá tốt của mình.

Nuôi nhiều tất nhiên mỗi chuồng thỏ phải đánh số, hoặc có tấm bảng nhỏ gắn ngay vào chuồng để tiện theo dõi.

Cách bắt thỏ

Quý vị nên nhớ thỏ là con vật rất yếu và rất nhát. Thủ

nhà thì còn dạn người, chứ thỏ rừng nhiều khi bắt lên tay độ vài phút nó đã sợ và chết khiếp rồi.

Thỏ nuôi chuồng dạn hơn thỏ nuôi thả.

- VỚI THỎ NUÔI CHUỒNG :

Với thỏ chỉ đôi tai dài là dễ nắm hơn cả. Tai thỏ cũng giống như tóc người (tóc dài) hễ nắm là không thể vuột được.

Nhưng, nắm tai là để giữ thỏ lại, chứ không phải để xách lên. Xách tai cũng được, nhưng bàn tay kia phải kịp thời bợ lấy đít thỏ khi nhấc lên để thỏ khỏi bị đau.

Tốt hơn hết là nắm lấy nắm da ở sau gáy, đồng thời cũng dùng bàn tay còn lại bợ đít thỏ lên. Khi bắt phải dứt khoát, không nên chần chờ khiến thỏ giãy giụa đau đớn và làm nó khiếp sợ.

Tuyệt đối ta không nên nắm ngang thắt lưng, chụp ngay bụng và cũng không nên xách hai cẳng sau lên như cách xách gà.

Không nên cầm con thỏ lâu trên tay, vì chỉ gây cho nó sự sợ hãi. Với thỏ có chửa lại cần phải cẩn thận khi bắt. Đã có nhiều trường hợp thỏ bị sẩy thai do bắt không đúng cách.

- VỚI THỎ NUÔI THẢ :

Thỏ nuôi thả là nuôi trong một khu đất rộng. Cả ngày gần như chúng chỉ sống trong hang do chúng tự đào. Chỉ đến bữa, chúng mới mò lên kiếm ăn. Chúng tôi sẽ trình bày cách nuôi này ở phần sau.

Thỏ nuôi thả rất nhát người, vì vậy bắt chúng rất khó.

Hễ động tịnh là chúng biến ngay xuống hang sâu. Ta chỉ có cách chọn một khoảng đất trống không có hang, vây lưỡi chung quanh lại, chỉ chừa một cửa ra vào độ năm sáu mươi cm là vừa. Trong mấy ngày liền nên tập cho thỏ ăn trong vòng rào đó. Chừng muộn bắt ta chỉ nhanh tay bí kín cửa lại rồi chọn con nào ứng ý thì bắt ra bán, những con còn lại mở cửa cho chúng trở về hang.

Nuôi đại trà theo cách này thì khó kiểm soát, cũng có thể bị hao hụt ít nhiều, nhưng có nhiều mặt lợi của nó...

Cách làm thịt thỏ

Nhiều người nuôi thỏ lâu năm, nhưng lại không biết cách làm thịt thỏ ra sao.

Thường có ba cách làm thịt như sau :

- Cắt cổ : Cắt cổ là cách giết con thỏ nhanh nhất. Đặt con thỏ nằm nghiêng xuống đất như cách cắt cổ gà : châU mình đập lên hai chân sau của nó để không dây徇. Một tay cầm dao. Tay kia nắm chặt hai lỗ tai rị ra sau ót. Chắc chắn đưa một lát dao qua cổ là thỏ chết ngay...

- Đánh vào gáy : một tay cầm hai chân sau con thỏ giơ cao lên. Tay kia cầm một que cui đánh mạnh vào ót thỏ một cái. Thỏ sẽ chết ngay.

- Kéo giãn xương : một tay cầm đầu thỏ, một tay cầm hai chân sau, kéo mạnh một cái cho xương sống giãn ra. Thỏ cũng mau chết.

Trong ba cách trên, thường các bà nội trợ dùng cách cắt cổ. Sau đó ta treo cổ thỏ lên bằng một đoạn dây. Dùng

dao cắt một vòng da quanh cổ, cắt cụt hai khuỷu chân trước rời ra, rồi rạch da theo hình chữ V từ chân này qua chân kia, sau đó rạch một đường từ trên xuống dưới (đi ngang bụng) xong kéo bộ da từ trên xuống rất dễ dàng. Huyết, dầu và ruột thô đều bỏ.

Phần 2

Kỹ thuật nuôi thỏ

***

Kỹ thuật nuôi thỏ

Thỏ rất dễ nuôi, đó là điều ai ai cũng nhận biết có điều nuôi đúng kỹ thuật thì mối lợi sẽ cao hơn. Con thỏ rất yếu và cũng rất nhát, nuôi chúng ta phải lo bảo vệ chúng tối đa, dù đó là thỏ con hay thỏ lớn.

Nuôi thỏ, có nhiều cách, nuôi chuồng và nuôi thả. Nhưng, dù nuôi theo cách nào cũng phải bảo vệ chúng trước mọi kẻ thù, đó là chó mèo, rắn (thỏ lớn)... và chuột lắc (thỏ nhỏ).

Nuôi chuồng là nuôi nhốt trong chuồng. Nuôi theo cách này là mỗi chuồng một con thỏ giống. Cũng có thể nuôi được số nhiều, nếu ta nuôi trong nhà, trong trại để tránh mưa nắng, gió lùa.

Gió lùa là thứ gió độc, thỏ bị là chết ngay. Chuồng thỏ cũng không nên để nắng rời vào và tránh mưa tạt. Con thỏ thích ở nơi khô ráo, sạch sẽ. Hãy nhìn vào bộ lông chúng, ta sẽ thấy được điều đó. Thỏ không siêng năng chải chuốt bộ lông như loài mèo, nhưng bộ lông nó vẫn sạch và bóng láng như bộ lông mèo.

Chuồng thỏ cũng phải thông thoáng mới tốt.

Nuôi thả là nuôi ra đất, có thể trên lợp mái nếu đó là diện tích hẹp. Còn nuôi đại trà thì nuôi ra ngoài đất trống để thỏ sống tự nhiên như sống ngoài thiên nhiên. Nuôi cách này không làm chuồng, làm trại, vì thỏ tự đào hang

mà sống. Người nuôi chỉ lo tìm cách bảo vệ và ngăn giữ để thỏ khỏi thất thoát ra ngoài phạm vi nuôi là được.

Trong hai cách nuôi chuồng và nuôi thả cũng có nhiều mặt lợi, mặt hại. Chúng tôi sẽ trình bày để các bạn so sánh.

~ | ~

Nuôi chuồng

Nuôi chuồng là cách nuôi nhốt tùy mục đích mà nuôi chung hay nuôi riêng từng con. Với thỏ con, thỏ lứa ta nuôi tập thể để chúng tranh ăn với nhau cho mau lớn. Với thỏ cha, thỏ mẹ thì phải nuôi riêng mỗi con một ngăn chuồng ...

Nếu mỗi nhà nuôi một vài chuồng thì ta có thể đặt chuồng vào nơi nào trong nhà, trong vườn cũng được. Thường thì người ta đặt chuồng bên chái nhà, đằng sau nhà hoặc dưới gốc cây có tán lá rộng... Nói cách khác, nuôi thỏ không kén nơi đặt chuồng, trừ trường hợp tránh gió lùa và mưa tạt, nắng rọi.

Nếu nuôi chuồng mà nuôi số lượng nhiều thì phải làm nhà, làm trại. Nhà hay trại cần phải có nền cao để tránh mưa ngập, phải thông thoáng, trừ mùa mưa phải có những tấm phản che chắn mưa gió lùa vào.

Trong nhà hay trại phải chia ra từng khu vực, hoặc đặt chuồng theo hàng lối, giữa có lối đi để tiện chăm sóc, làm vệ sinh và cho thỏ ăn uống...

Tóm lại, chuồng càng thoáng càng hợp vệ sinh thỏ nuôi mau lớn và ít tật bệnh.

Nhà hay trại nuôi thỏ tốt nhất là lợp bằng lá, hay ngói.

Nếu lợp tôn phải có mái cao như vậy mới thông thoáng, không nóng.

.1.

Vật liệu đóng chuồng thỏ

Chuồng thỏ không cần đóng đẹp, cũng không cần sử dụng loại vật liệu đắt tiền. Ở thôn quê, hay ở các nước như Nhật, Trung Quốc... người ta chỉ dùng toàn vật liệu tre nứa, vốn là sản phẩm sẵn có của địa phương, mua rẻ mà cần lúc nào có lúc nấy, không sợ thiếu hụt.

Ngoài tre nứa ra, ta có thể sử dụng ván tạp để đóng sườn chuồng và vách chuồng.

Loại lưới kẽm mắt nhỏ độ một phân cũng cần thiết để đóng chuồng thỏ. Lưới kẽm dùng đóng mặt tiền chuồng, mặt đáy chuồng và cả nắp đậy.

Dùng lưới kẽm đắt hơn tre nhưng dùng bền hơn, nếu chịu khó sơn vài nước. Ngay tre nứa cũng phải ngâm dưới ao lâu ngày để chịu được mối mọt và lâu mục. Nếu không ngâm nước tốp nhiều thì giờ, thì ta có thể phết lên ván, lên tre chất Créosote hoặc Carbonyle cũng ngừa được mối mọt.

Thường thì ai cũng đóng chuồng thỏ với vật liệu rẻ tiền để giảm thiểu số tiền đầu tư lại, để tập trung vào việc mua sắm thỏ giống.

.2. Kiểu dáng chuồng thỏ

Nhìn sơ qua thì chuồng thỏ chẳng khác gì cái chuồng gà, cũng là một hình hộp chữ nhật, trên có mái che. Có khác chăng là bốn chân cao lêu khêu (cao từ 8 tấc đến một thước) để dễ quét dọn.

Một chuồng thỏ lý tưởng nhất là bộ khung bằng gỗ, sáu mặt đều bằng lưới kẽm. Chuồng như vậy tuy đắt tiền, nhưng thông thoáng.

Ta có thể ghép tre hoặc ván ở vách sau và hai vách hông cho đỡ tốn tiền. Mặt tiền làm bằng lưới kẽm cho dễ quan sát. Còn mặt đáy nếu có tiền cũng nên làm lưới kẽm, loại lưới pha chì cho lâu mục. Lưới đóng chuồng thỏ phải là lưới mắt cáo hoặc lưới vuông có bề cạnh chừng một phân là vừa.

Còn nếu mặt đáy đóng bằng tre thì nên dùng loại tre cật, tre già và đóng cách khoảng chừng một phân là vừa. Nếu ta đóng với khoảng cách thưa quá, hoặc dùng lưới kẽm có mắt to quá thì chẳng khác gì 'mở cửa' cho chuột lắt chui vào để ăn thỏ con, hoặc phá hại thức ăn như cám, lúa...

Nếu mặt trước đóng bằng lưới (cho dễ quan sát) thì nắp dày bên trên có thể dùng bằng tre hoặc ván cũng được.

Trong chuồng thỏ phải có máng ăn. Máng ăn nên đặt ngoài chuồng, thỏ đứng bên trong sẽ rút cỏ lá từ các khe hở của chấn song mà ăn. Ăn theo cách này ít hao thức ăn mà lại giữ thức ăn được sạch.

Có nhiều người thích đặt máng cỏ ở phía mặt tiền, có người lại thích đặt bên vách hông. Đúng ra đặt bên vách hông tiện hơn, vì như vậy mặt tiền mới thoáng dễ quan sát.

Hợp vệ sinh nhất là mỗi ngăn chuồng đều phải có máng phân. Thỏ là giống ăn cỏ nên thải phân rất nhiều. Phân thỏ dạng viên tròn, vừa đủ lọt mắt lưới có bề cạnh một phân. Máng phân tốt nhất là gò bằng tôn hay bằng nhôm. Máng tất nhiên chung quanh phải có gờ cao ít lăm là một phân. Ta có thể đặt nghiêng máng phân cho dốc về một góc chuồng để nước tiểu thỏ chạy về góc đó, bên dưới đặt cái lon nhỏ để hứng.

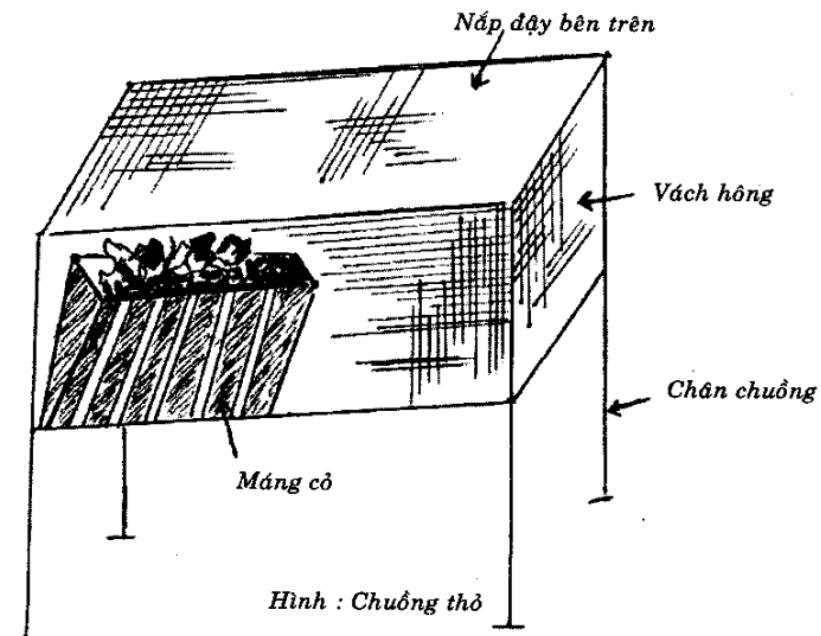
Nếu thực hiện như vậy thì việc vệ sinh chuồng sẽ nhẹ công hơn và tiện lợi hơn.

Trong trường hợp thiếu mặt bằng, ta có thể đóng chuồng hai tầng. Mỗi tầng đều có máng phân riêng cho hợp vệ sinh.

Nắp đậy bên trên nên có bản lề để đóng mở được dễ dàng. Công dụng của nắp đậy là ngăn ngừa mèo chuột chui vào chuồng để ăn thỏ con; đồng thời ngăn ngừa thỏ phóng ra ngoài. Nhiều trường hợp, nắp đậy đóng vai trò của một mái che.

Máng cỏ nên làm đủ rộng để đủ chỗ chứa cỏ cho thỏ ăn đủ bữa. Nếu chuồng nuôi tập thể thì máng cỏ phải làm lớn hơn, hoặc đặt nhiều máng liền nhau.

Máng có thể đóng kín cả ba mặt ngoài, hoặc làm bằng hai miếng gỗ hình tam giác ở bên hông, còn mặt trước ghép ngang hay dọc bằng những thanh tre hay gỗ, với

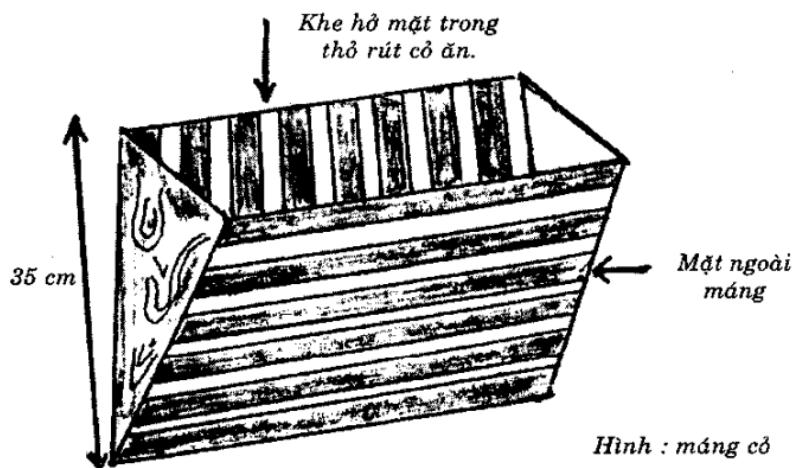

khoảng cách giữa hai nẹp là một phân, vừa để tránh chuột lắt tìu lối chui vào chuồng, vừa để cỏ không lọt ra ngoài

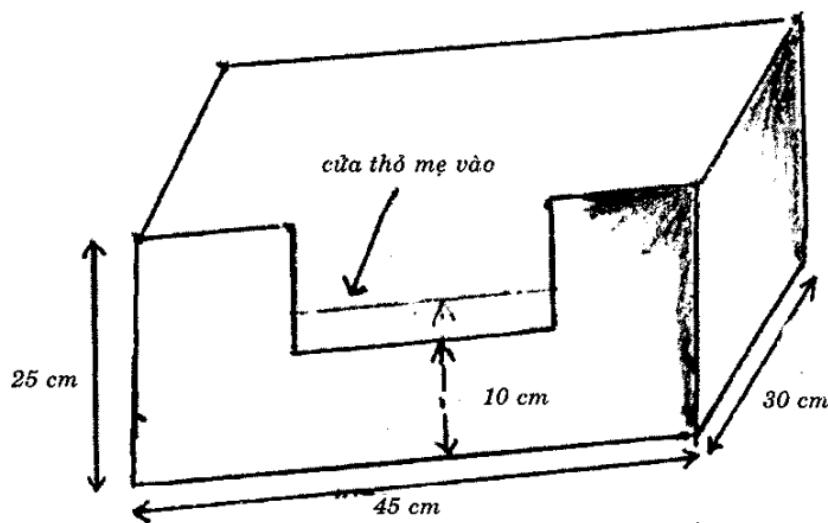
Bên trong máng nên đóng những thanh dọc, có khoảng cách giữa hai thanh tối đa là phân rươi để thỏ theo đó rú cỏ ra mà ăn.

Ăn theo cách này đỡ hao cỏ mà đáy chuồng lại không bẩn.

Mỗi chuồng thỏ mẹ đều đặt một cái ổ đẻ. Trước ngày sinh độ một tuần ta đặt ổ đẻ vào chuồng. Và sau khi thỏ con được tháng tuổi ta nên lấy ổ đẻ ra ngoài để cọ rửa sạch sẽ dùng vào lứa đẻ sau.

Kích thước cái ổ đẻ không nhất thiết phải bằng mẫu mà chúng tôi vẽ ra đây, vì còn tùy vào vóc dáng của từng con thỏ mẹ chúng ta nuôi nữa. Nếu thỏ mẹ nhỏ con thì

làm ổ với kích thước nhỏ hơn. Trên đây là kích thước ổ dùng cho thỏ mẹ cân nặng từ 3 đến 4 ký lô.

Ổ đẻ không làm nắp đậy, chỉ chừa một cái cửa hông để thỏ mẹ ra vào cho con bú. Chiều cao của ngưỡng cửa khoảng 10 phân là vừa, nếu cao quá thỏ mẹ nhảy vào ổ khó khăn, mà nếu thấp hơn mức 10 phân thì thỏ con sẽ lóc ra ngoài. Thời gian thỏ con nằm trong ổ khoảng 20 ngày vì lúc này coi như chúng đã khôn lớn. Một cái ổ đẻ có thể dùng được nhiều lứa và dùng cho con thỏ mẹ nào cũng được. Ổ nên đóng bằng gỗ dầu, ván dày cỡ một phân, còn việc sơn hay không là tùy mình. Điều tốt nhất là mặt trong của ổ nên bào cho trơn láng mới tốt.

Tóm lại, việc đóng chuồng thỏ và các dụng cụ chăn nuôi thỏ không đòi hỏi sự cầu kỳ về kiểu dáng, miễn sao cho tiện lợi, bền chắc và rẻ tiền là tốt. Nếu có đòi hỏi sự cầu kỳ chẳng là sáu mặt chuồng nếu được đóng rời, khi cần tháo ráp được dễ dàng thì rất tiện cho việc vệ sinh chuồng.

.3.

Kích thước chuồng thỏ đực

Thỏ đực thực tế thân mình không lớn hơn thỏ cái bao nhiêu, nhưng chuồng nó phải đóng rộng hơn, vì rằng có rộng thì việc phối giống mới được dễ dàng.

Nên nhớ khi phối giống, ta bắt thỏ cái sang chuồng thỏ đực và hai con có đủ chỗ để giãn nhau, ít lăm là vài ba giờ cho đến một buổi.

Chuồng thỏ đực không chỉ rộng mà còn phải chắc chắn nữa. Nếu nhốt gần, khi trong bầy đàn có một thỏ cái động

dục thì thỏ đực đánh hơi biết ngay và nó phá chuồng để tìm đến thỏ cái. Chuồng thỏ đực vì thế phải làm chắc chắn, kẽ cả nắp dày bên trên.

Nếu để thỏ đực phá chuồng chạy sang chuồng thỏ cái thì rất tai hại, vì nó có thể xéo chết hết bầy thỏ con. Chính vì lẽ đó, nên chúng tôi khuyên quý vị nên nhốt thỏ đực cách xa thỏ cái, xa hàng chục mét càng tốt, nếu không thì phải đóng cửa chuồng cho thật kỹ.

Chuồng thỏ đực nên đóng chiều rộng 60cm, dài 80cm là vừa.

.4.

Kích thước chuồng thỏ cái

Thỏ cái phải ở chuồng rộng, vì nó ở chung với đàn con. Trong đó cái ổ đẻ cũng choán hết một diện tích khá lớn. Chuồng thỏ cái không cần làm chắc chắn lắm, vì giống thỏ cái hiền, cơ hồ không phá phách.

Chuồng thỏ cái nên đóng với kích thước bằng chuồng thỏ đực. Nếu cần, đóng rộng hơn một chút cũng tốt. Khi lê bầy thì một mình thỏ cái ở một chuồng rộng khá thoải mái, nhưng khi lứa con được một vài tháng thì chuồng rộng trông cũng thành chặt. Vì vậy, tốt nhất chuồng thỏ cái nên có chiều rộng 70cm và chiều dài 80cm.

.5.

Kích thước chuồng thỏ con

Tùy theo nhu cầu nuôi thỏ con với số lượng ít hay nhiều

mà đóng chuồng hẹp hay rộng. Với thỏ con, ta có thể nuôi tập thể từ vài chục đến cả trăm con một ngăn chuồng miễn là bố trí máng ăn, máng uống cho hợp lý để chúng không phải chen lấn nhau ăn uống khiến con đói, con no

Mặt khác, thỏ con cần có nơi ở thoáng mát hơn, nên nhất với mật độ dày không tốt.

Thường thì loại chuồng bề ngang một thước, bề dài một thước rưỡi có thể nuôi được mười thỏ con. Chiều cao của ngăn chuồng thỏ lớn khoảng 50cm, thì chiều cao chuồng thỏ con độ 40cm là vừa. Chuồng nuôi thỏ con không cần đóng chắc chắn lắm, vì chúng không phá phách.

.6.

Chuồng nuôi thỏ thịt

Thỏ thịt là những thỏ bị loại ra do không đủ tiêu chuẩn để giống, hoặc là thỏ lớn tuổi không còn khả năng sinh sản nữa, nay nuôi vỗ béo để bán thịt.

Loại thỏ thịt này có thể nuôi tập thể mỗi chuồng từ năm mươi con, nhưng tốt nhất nên nuôi một đến hai con trong một ngăn chuồng mới cho kết quả tốt.

Chuồng nuôi thỏ thịt không cần rộng vì cần hạn chế sự chạy nhảy trứng giòn của chúng. Vì vậy, đóng một cái chuồng với kích thước bằng chuồng thỏ đực rồi đem ngăn đôi ra bằng một miếng ván là ta đã có hai ngăn chuồng, mỗi ngăn nhốt được hai con thỏ thịt. Chuồng nuôi thỏ thịt cũng không cần làm chắc chắn, thường người ta sửa lại những chuồng đã cũ để dùng tạm. Hơn nữa, thời gian vỗ béo thỏ thịt đâu có lâu, chừng vài tháng mà thôi.

~ || ~

Nuôi thả

Thỏ nuôi thả là nuôi cho sống tự do ngoài đất, không có chuồng trại.

Thời gian đầu nhiều người ngại rằng thỏ nhà không có khả năng thích ứng sống hoang dã như thỏ rừng. Nhưng, nhiều thử nghiệm cho thấy chúng vẫn sống tốt, vẫn đem lại kết quả tốt. Nghĩa là vẫn sinh sản bình thường.

Sống ngoài thiên nhiên trông thỏ sống khỏe mạnh ra, tung tăng chạy nhảy khắp nơi, dù ngay trong mùa mưa cũng vậy. Chúng không sống ru rú như thỏ nuôi chuồng và biết đào hang sâu để sống. Nói chung, chúng sống như thỏ rừng.

Nuôi thả, tùy theo diện tích nuôi rộng hay hẹp, mà khởi đầu ta thả số thỏ giống hợp lý để chúng sống và sinh sản trong khu đất ấy. Trung bình cứ một thỏ đực ta thả năm thỏ cái là vừa.

Ban ngày thỏ chui xuống hang ngủ, thỉnh thoảng mới thấy xuất hiện đây đó một số con do đói bụng mới mò lên mặt đất để tìm kiếm thức ăn. Vì tập tính của thỏ là thích ăn đêm.

Nuôi thả ta vẫn phải cung cấp đầy đủ thức ăn nước uống cho chúng và nên tập cho chúng ăn theo bữa, đúng nơi đúng chỗ và đúng giờ giấc mà mình định sẵn.

Việc cho ăn đúng bữa và đúng nơi chốn sẽ đem lại điều lợi là ta có cơ hội kiểm soát được số lượng thỏ lớn và thỏ lứa đang có (dù không được chính xác lắm) và nhất là khi cần có thể ví bắt đem bán hoặc thịt.

Đất nuôi thỏ không đòi hỏi đất tốt mà đất hoang hóa cũng được. Điều cần là đất không được ngập úng hoặc có mực nước ngầm quá sâu. Chúng ta nên nhớ giống thỏ rãky môi trường sống quá ẩm thấp. Nơi nuôi thỏ tốt nhất là một cái cù lao, chung quanh luôn luôn có nước để ngăn trở sự đào thoát ra ngoài phạm vi nuôi của chúng.

Ngược lại, nếu khu đất có mực nước ngầm sâu thì chỉ xây chân móng kỹ quanh khu vực nuôi thả chúng. Vấn đề này chúng tôi sẽ đề cập ở phần sau.

.1.

Nuôi thả trên diện tích nhỏ

Nuôi thả trên diện tích nhỏ chừng vài ba chục thước vuông trở lại, nếu có sẵn cái cù lao giữa ruộng mà nuôi thì không gì tốt bằng. Giữa cù lao là đất cồn, thỏ tha hồ đào hang mà sống. Chung quanh lúc nào cũng có nước bao bọc là thứ hàng rào thiên nhiên ngăn trở khiến thỏ không còn cách để trốn đi.

Nếu diện tích dành nuôi thỏ nằm trên một thửa đất bằng, thì tốt nhất ta phải xây tường gạch bao quanh dưới đất và phải xây móng cho sâu, ít ra cũng sâu đến sáu bảy mươi cm, như vậy thỏ có đào hang ra tận biên gấp chân móng tường nó cũng dội lại. Tường bao bên trên cao thấp là tùy mình, nhưng ít lấm cũng sáu, bảy mươi cm. Tốt hơn hết là nên xây cao hơn 1 mét để ngăn ngừa những thú lớn, nếu có.

Móng tường sở dĩ phải xây sâu như vậy vì hang thỏ đào khá sâu, thường là sâu bốn năm mươi cm đối với mặt đất. Hang thỏ không phải như hang cua, hang lươn mà

chạy ngoằn ngoèo ở dưới đất như hang trùn đến cả chục mét. Cuối hang nó đào phình to ra như cái thúng nhỏ để làm nơi ngủ nghỉ và lót ổ. Đã thế, chung quanh hang còn có nhiều ngõ ngách (cửa hang phụ) để khi gặp sự cố bất trắc chúng dễ thoát thân.

Tóm lại, móng tường mà đào đến mí mực nước ngầm bên dưới thì tốt nhất. Do đó, còn tùy theo khu đất, thế đất có tầng đất mặt dày hay mỏng mà chân tường phải xây sâu hay cạn.

Khi thỏ đào hang đào dụng đến mí nước là ngưng ngay, vì chúng sợ nước bên ngoài trào vào hang.

.2.

Nuôi thả trên diện tích rộng

Nuôi thỏ thả trên diện tích rộng cả ngàn thước cũng được. Với diện tích rộng như thế này ta xây tường rào rất tốn kém mà phải thế bằng mương rãnh bao quanh, khiến vùng đất chăn nuôi thành cái cù lao già.

Có điều, phải bảo đảm được rằng quanh năm hào rãnh chung quanh phải được ngập nước, như vậy mới giữ chân thỏ trong khu vực chăn nuôi được. Vì như trên đã nói, thỏ nuôi thả sẽ tự đào hang mà sống. Hang chúng luồn lách lung tung, chỉ khi nào dụng mí nước chúng mới ngưng lại. Vì luật sinh tồn đã giúp chúng khôn ngoan biết được điều đó. Nó chỉ đào hang trên vùng đất khô ráo và tránh nơi ẩm ướt.

Mương nước phải đào đủ sâu và rộng mới đủ sức cô lập bầy thỏ nuôi bên trong và ngăn cản những con thú ở

bên ngoài vào khu vực nuôi, như chó, mèo, chồn... và cá loại gia súc lớn như trâu bò...

Ngay việc lui tới, đi lại của người chăm sóc, cho ăn cũng nên hạn chế, phải làm cái cầu giả, hoặc cầu treo, khi dùng thì hạ xuống, khi không dùng thì treo lên. Nếu đào mương mà vẫn có cầu thì chẳng khác gì...chỉ đường chờ hươu chạy !

Xin được nhắc lại, thành công hay thất bại trong việc nuôi thỏ thả là tùy vào cái mương nước bao quanh, đào có đúng kỹ thuật hay không.

Mương nước phải đủ chiều sâu để chứa được nhiều nước và lượng nước lúc nào, mùa nào cũng bảo đảm đầy (mức hụt cho phép so với mặt đất độ ba mươi cm là nhiều), vì nước cạn dưới mức đó thì hang thỏ sẽ đào ra tận mép mương. Mặt khác, mương nước cũng phải đủ chiều rộng để thỏ nhảy qua không được.

Do đó, việc nuôi thỏ thả trên diện tích rộng không thích hợp với vùng đất cao như đất đồi, vì ở đây mực nước ngầm quá thấp, nước trong mương dễ bị khô cạn nhất là trong mùa hạn hán. Trường hợp khu đất thấp quá dễ bị úng ngập trong mùa mưa cũng không thể nuôi thỏ được, trừ trường hợp cơi mặt bằng cao lên, nhưng điều này lại quá tốn kém.

Đất nuôi thỏ cũng nên cạnh nhà hay chung quanh có nhiều nhà ở, nếu không thì phải lập trại cất cử người chăm sóc. Do thỏ có lầm kẻ thù, ngoài con người ra còn có chó, mèo, chồn... mà chúng ta đã biết, còn có rắn, diều hâu, quạ, chim cắt, lúc nào cũng rình bắt thỏ con vài tháng tuổi trở xuống để ăn thịt.

Lợi và hại của việc nuôi thỏ chuồng và nuôi thả

Nuôi chuồng và nuôi thả đối với thỏ, lợi hại ra sao đã từng làm nhiều nhà chăn nuôi từ trước đến nay băn khoăn tìm hiểu.

Chắc chắn phương pháp nào cũng có mặt lợi và mặt hại của nó, có điều không ít thì nhiều.

Ta hãy xét xem từng mặt lợi hại của từng phương pháp một ra sao.

Nhìn sơ qua thì thấy nuôi chuồng, không thể nuôi đại trà được, vì chuồng với dây ngang dây dọc, tốn kém rất nhiều mặt bằng. Mà nuôi thả với diện tích nhỏ cũng nuôi không được bao nhiêu !

Thế nhưng, còn xét đến trường hợp không phải ở đâu muôn nuôi thả cũng được, như ở thành phố đất hẹp người đông, đâu ai có dư đất trống hàng sào, hàng mẫu để nuôi thả với số lượng thỏ đại trà ?

1. *Mặt lợi*

Trước hết, ta hãy xét về mặt lợi của hai cách nuôi này, có như vậy mới so sánh đúng được.

a) Mặt lợi của việc nuôi chuồng :

Mặt lợi của việc nuôi thỏ bằng chuồng như sau :

- Nắm chắc được số lượng bầy thỏ đang nuôi là bao nhiêu con, trong đó có bao nhiêu thỏ đực, bao nhiêu thỏ cái, thỏ lứa, thỏ con. Điều này quá dễ, vì ai nuôi thỏ cũng có sổ sách ghi chép cẩn thận, trừ trường hợp chỉ nuôi năm mươi con.

- Hàng ngày theo dõi được sức khỏe của từng con thỏ một : con nào ở chuồng nào bỏ ăn, hay biếng ăn, con nào mạnh khỏe, con nào đang động dục... để tùy trường hợp mà kịp thời xử lý.

- Đánh giá đúng mức được sự sinh sản ra sao của từng thỏ đực và thỏ mẹ. Con nào tốt thì để nuôi, con nào sinh sản kém thì thải ra vỗ béo bán thịt.

- Biết rõ được từng ổ thỏ con, ổ nào quá nhiều ổ nào quá ít, để nếu cần gởi nuôi vú.

- Nuôi chuồng không phí phạm thức ăn. Thức ăn vốn được cung cấp với số lượng vừa đủ cho từng chuồng vì biết chuồng nào ăn nhiều, chuồng nào ăn ít.

- Biết rõ được dòng giống đích xác của từng ổ thỏ con, để đáp ứng đúng mức nhu cầu của khách hàng, mà để dành nuôi cũng tiện.

- Khi cần, bắt thỏ dễ dàng theo ý muốn. Vì thỏ nằm trong chuồng có khác chi cá nằm trên thớt, còn chạy đi đâu!

b) **Mặt lợi** của phương pháp nuôi thả :

Nuôi thả cũng đem lại những mặt lợi đáng kể, nhìn qua cũng dễ thấy được :

- Trước hết là không tốn tiền đóng chuồng, làm nhà, làm trại. Đây là số tiền khá lớn, lại còn phải lo tu bổ thường xuyên; dùng một thời gian phải đổi mới...
- Nuôi được số lượng nhiều.
- Gần như không tốn công chăm sóc
- Ít hao tốn mặt bằng.
- Bớt công cho ăn : vì cho ăn tập thể, chứ không riêng lẻ từng chuồng như cách nuôi chuồng.
- Không hao hụt nhiều thức ăn : vì thức ăn nào con này chê thì con khác cũng lợm lặt ăn hết.
- Không ô nhiễm môi trường nuôi.

.2. **Mặt hại**

a) **Mặt hại** của việc nuôi chuồng :

- Tốn rất nhiều tiền và công sức để đóng chuồng cùng dụng cụ chăn nuôi.
- Tốn tiền làm nhà, làm trại.
- Chiếm nhiều mặt bằng.
- Tốn nhiều công cho ăn uống, chăm sóc.

- Công làm vệ sinh chuồng trại rất nặng.

- Tốn thức ăn hơn, vì thức ăn thỏ nuôi chuồng bỏ mứa nhiều và làm rơi đổ (thường chiếm khoảng 1/4 lượng thức ăn cung cấp từng bữa).

- Ô nhiễm môi trường nặng.

b) **Mặt hại của việc nuôi thả :**

- Tốn công đào mương rãnh bao quanh khu đất chăn nuôi.

- Không nắm chắc được số lượng bầy thỏ đang nuôi là bao nhiêu : đực, cái, thỏ lứa, thỏ con, bao nhiêu thỏ đang sinh sản.

- Không theo dõi được sức khỏe của từng con thỏ, nên khó khăn trong việc chữa trị. Nếu bệnh lây lan thì coi như... mất trắng.

- Sự sinh sản của thỏ không do mình định đoạt mà theo tính tự nhiên : không biết được con nào sinh sản tốt, con nào sinh sản kém, con nào đang nuôi con (vì ổ nó ở dưới hang sâu).

- Không biết được lý lịch của từng con thỏ ra sao.

- Không phân biệt được thỏ đẻ giống và thỏ thải ra nuôi thịt (nếu cần một số lượng nào đó để ăn hoặc bán thì cứ bắt bữa).

- Bắt thỏ phiền phức hơn.

Trên đây là xét về mặt lợi hại của việc nuôi thỏ theo phương pháp nuôi chuồng và nuôi thả.

Xét về mặt lợi, ta thấy việc nuôi thả có nhiều điều lợi hơn:

- Không tốn tiền đóng chuồng. Đây là số tiền khiến ai cũng ngại : tiền bỏ ra mua con thỏ giống không bao nhiêu, nhưng tiền đóng chuồng nuôi thỏ mới là nhiều. Hơn nữa, nuôi thỏ chuồng rất mau hư mục, thỉnh thoảng phải tốn công tu sửa và nuôi ba bốn năm lại phải thay chuồng mới.

- Nuôi được số nhiều : nuôi chuồng không được bao nhiêu thỏ, vì chuồng chiếm rất nhiều mặt bằng, đó là chưa kể tạo đường ngang lối dọc để qua lại chăm sóc. Còn nuôi thả thì cứ nuôi đại trà, khi đã sinh sản nhiều, mật độ thỏ dày thì cứ bắt ra bán dần bớt.

- Đỡ công chăm sóc và vệ sinh chuồng trại : nuôi thả thì gần như mọi việc ta phú cho trời, trừ việc cung cấp lương thực hàng ngày cho thỏ. Nuôi thả không tốn hao một chút công sức nào trong việc chăm sóc, cũng như làm vệ sinh khu vực nuôi. Trái lại, nuôi chuồng thì khâu này tốn hao nhân lực nhiều lắm. Vì việc vệ sinh chuồng trại nếu không lo cập nhật hàng ngày thì ô uế không sao chịu nổi, nhất là khi chuồng thỏ cạnh nhà, hoặc mình ... ở chung với thỏ.

- Không ô nhiễm môi trường : nuôi thả thì môi trường nuôi không ô nhiễm như nuôi chuồng, vì những chất thải của thỏ một phần theo gió bốc hơi, một phần thẩm sâu vào đất.

Tuy nhiên, xét về mặt lợi thì nuôi chuồng vẫn có nhiều mặt lợi đáng kể của nó, như :

- Nắm chắc được tổng số lượng bầy thỏ đang nuôi và phân loại chúng ra được dễ dàng.

- Theo dõi sát sao sự sinh sản của từng con thỏ đực, thỏ cái...

Nếu xét về mặt hại thì nuôi theo phương pháp thả có nhiều hại hơn là nuôi trong chuồng. Thế nhưng, xét cho cùng nuôi mà tốn quá ít vốn (gần như chỉ tốn tiền con giống), lại không tốn đến một chút công sức để vệ sinh chuồng trại thì cái hại đó xét ra cũng không đáng kể.

Một điều quan trọng đáng nói là khi nuôi theo phương pháp thả, thỏ tăng bầy nhanh hơn là nuôi chuồng.

Thức ăn của thỏ

Thỏ là con vật dễ nuôi, vì nguồn thức ăn dành cho chúng khá nhiều và ở đâu, quanh năm lúc nào cũng có sẵn. Thỏ còn dễ ăn hơn trâu bò và ăn tạp như loài dê.

Thức ăn của thỏ chủ yếu là cỏ và lá cây. Nếu trọn đời chỉ được nuôi bằng cỏ và lá cây không thối, thỏ vẫn sống khỏe. Ngoài ra, thỏ còn tỏ ra khoái khẩu với những loại thức ăn nhiều chất bổ dưỡng khác như cơm, gạo lứt, lúa, cám bắp, khoai đậu, bánh dầu phộng, xác dừa...

Với những thức ăn tươi như cỏ, lá cây thì rất dễ kiếm. Nếu siêng năng và chỉ nuôi với số lượng ít, ta có thể tự kiếm được cho thỏ ăn.

Ở vùng nông thôn thì nơi nào lại không có cỏ, lá. Còn ở thành thị thì đến các chợ, tại các gian hàng rau cải, thế nào lại không có những thứ đạt ra. Những ai ở gần chợ đầu mối thì thức ăn lại không thiếu gì. Nhiều người ở thành phố này cũng chịu khó hằng ngày lặn lội ra đây kiếm nấm ba bao để về nuôi thỏ. Tại đây các loại cải, các loại củ không đạt tiêu chuẩn cho người ăn đều được đạt ra chất đống...

Người ta bảo thỏ là con heo của nhà nghèo quả thật không cường điệu chút nào ! Nó ăn ít nhưng lại sinh lợi cho ta rất nhiều, do dễ ăn, mau lớn và mắn đẻ...

Chính thức ăn tươi như cỏ, lá thỏ ăn mới nhiều. Còn

thức ăn ngũ cốc, tinh bột thì tuy phải mua, lại đắt tiền, nhưng thỏ không ăn bao nhiêu và cũng không phải thỏ nào cũng cần cho ăn thêm chất bổ dưỡng cả.

- Cỏ :

Cỏ là thức ăn của thỏ dễ kiếm nhất, đừng nói chỉ ở nông thôn, ngay vùng ngoại ô thành phố nơi nào cũng có cỏ. Mà nếu nuôi số lượng nhiều, cần phải mua thì giá cỏ cũng không đắt. Hơn nữa, một con thỏ lớn, mỗi ngày cũng chỉ ăn hết gần một ký lô cỏ mà thôi !

Thỏ ăn được các loại cỏ, kể cả cỏ Voi, thân to và cứng như lau sậy. Răng thỏ rất bén, lại thuộc loài gặm nhấm nên có nhai mãi răng cũng không mòn. Có thể nói, trâu bò ăn được thứ cỏ gì thì thỏ ăn được hết các loại cỏ ấy.

Cỏ cắt về không nên cho thỏ ăn ngay, cũng không nên chất đống một chỗ. Cần phải rửa cỏ thật kỹ bằng nước sạch như nước mưa, nước máy, nước giếng, rửa đến vài ba nước như cách ta rửa rau sống để người ăn. Sau đó, phải trải cỏ lên một tấm phên trong một buổi cho thật ráo nước rồi mới đem cho ăn.

Tốt hơn hết, cỏ cắt về hôm nay hôm sau mới cho thỏ ăn, vì còn phải rửa sạch và hong gió cho thật ráo nước.

Trong mùa mưa, cỏ lại càng được rửa kỹ hơn. Nhiều người nuôi thỏ không làm điều đó. Họ nghĩ rằng mùa mưa cỏ tươi tốt, xanh um, lá mướt rượt đâu có dơ bẩn bụi bặm như cỏ mùa nắng, nên đâu cần rửa lại làm gì cho mất công.

Thật ra nghĩ như vậy là không đúng. Cỏ mùa mưa tuy

không có dính đất thật, nhưng lại có nhiều loại sâu không chịu được nước ngập dưới gốc nên mới bò lên tận ngọn cỏ để trú thân. Những loại sâu này, trong đó có sâu thỏ ăn vào sẽ sinh bụng, khó tiêu, nhiều khi dẫn đến tử vong. Nếu không có sâu thì cũng bị các ấu trùng giun bám vào cũng rất khó trị.

Vì lẽ đó, nên cắt cắt cỏ trong mùa mưa về phải rửa lại thật kỹ, phải xốc lên xốc xuống cho mạnh tay thì sâu mới không bám được vào cỏ.

Ta cũng không nên đòn sức cắt cỏ một ngày rồi về chất đống lại để dành cho thỏ ăn nhiều ngày. Vì cỏ để lâu sẽ héo úa, không còn đủ chất dinh dưỡng nữa.

- Lá cây :

Thỏ ăn được nhiều loại lá cây và đọt non.

Có thể nói rằng thỏ thích ăn lá cây hơn là ăn cỏ. Các loại cây họ đậu như đậu phộng, đậu xanh, đậu ma... rau muống, rau lang, nhất là rau lang thỏ thích ăn nhất.

Dân ta có kinh nghiệm cho thỏ đang nuôi con ăn thật nhiều rau lang để có thêm nhiều sữa cho con bú.

Nếu cho ăn thuần rau muống thỏ dễ bị bệnh tiêu chảy, nhưng trái lại ăn nhiều rau lang lại không sao.

Rau cỏ nói chung là thức ăn tươi, còn đối với thức ăn khô. Thỏ thích ăn các loại sau đây :

- Cơm : thường thì cho ăn cơm nguội, có thể trộn với cám gạo, hoặc cám hỗn hợp để thúc cho mau mập.

- Cám : cám gạo hoặc tốt hơn là cám hỗn hợp thỏ rất

thích ăn. Ta cứ để cám khô như vậy cho thỏ ăn, hoặc là trộn với cơm, với chuối cây như cách cho heo ăn vậy.

- Lúa : mỗi con mỗi ngày chỉ cần cung cấp cho một vốc nhỏ lúa là đủ.

- Bắp : thỏ ăn được bắp trái, bắp hột, bắp xay. Thường cho ăn sống khỏi nấu chín. Ngay thân cây bắp tươi thỏ cũng thích ăn, ta cứ chặt khúc ra rồi để vào chuồng cho chúng.

- Khoai củ : khoai ta hay khoai tây cho thỏ ăn đều tốt. Với khoai tây không nên cho thỏ ăn những củ đang nẩy mầm vì dễ dẫn đến ngộ độc.

- Cà rốt : thỏ rất thích ăn cà rốt, kể cả củ lắn cây.

Thỏ cũng thích ăn bí đỏ và các loại trái cây.

Ở đời làm việc gì cũng có sự tính toán hơn thiệt. Đi buôn cũng như chăn nuôi, phải tính chi li may ra mới kiếm được đồng lời.

Thức ăn của thỏ thì rau cỏ dễ kiếm, nếu chịu khó một chút thì gần như khỏi mất tiền mua. Duy chỉ có thức ăn tinh như cám, lúa, bắp... thì phải bỏ tiền túi ra mua mới có.

Nuôi thỏ mà không cho ăn thêm lúa, cám... thì chúng rất chậm lớn, lâu lại sức, lâu mập, vì vậy bắt buộc ta phải chịu tổn kém về mặt này.

Nếu nuôi số lượng ít, tốn hao chẳng bao nhiêu thì không cần nghĩ suy tính toán, nhưng nếu nuôi với số lượng nhiều thì cứ thức ăn nào bổ mà rẻ thì ta cho ăn. Những thức ăn đắt tiền nên tránh. Cần chú ý đến các vụ mùa, vì ngay chính vụ, như mùa đậu, mùa bắp chẳng hạn, ta đều mua được giá rẻ. Tất nhiên là mua sỉ để trữ.

Cho thỏ ăn theo bữa

Nhiều người cho thỏ ăn tùy hứng. Gần như họ cho ăn liên tục, hễ hết thì thêm cỏ vào máng cho ăn tiếp. Đã thế, có được thức gì họ liền cho ăn thức ấy. Họ nghĩ cho ăn như vậy thỏ sẽ chóng lên cân, mau sinh sản.

Có người chỉ cho ăn theo bữa, theo đúng giờ khắc nhất định, để thỏ có giờ ăn giờ nghỉ, đủ thì giờ để tiêu hóa thức ăn.

Vậy cho ăn theo cách nào là đúng ?

Đúng ra cách nào cũng có mặt hay của nó. Được ăn liên tục cũng thích hợp với giống gặm nhấm này, nhưng ăn như vậy thỏ ăn không được nhiều, lại bỏ mứa thức ăn rất uổng phí.

Thức ăn mà thỏ bỏ đi, chỉ có con bọ là ăn lại được. Vì vậy, ngày trước nhà nào nuôi thỏ họ cũng nuôi thêm con bọ. Giống này cũng sinh sản như thỏ, có điều mỗi lứa chỉ có một con con, ít khi được hai con. Nuôi thỏ mà kèm với con bọ cũng có điều hay. Chúng tôi sẽ đề cập chuyện này ở phần tiếp theo.

Vậy, để kích thích sự thèm ăn của thỏ, ta nên cho thỏ ăn theo bữa.

Như quý vị đã biết, ban ngày thỏ có thói quen thích

ngủ, buổi tối mới là lúc thích hợp cho chúng đi kiếm ăn. Đó là bản tính của thỏ rừng và cả thỏ nuôi thả cũng vậy. Thỏ nuôi chuồng, nếu trong môi trường sống yên tĩnh, chúng cũng thích được ngủ ngày.

Dù vậy, với thỏ nuôi, ta nên tập cho chúng ăn vào ban ngày và ăn theo bữa. Có điều dù tập cách nào, các bữa ban ngày thỏ cũng chỉ ăn lưng bụng, buổi tối chúng mới ăn thiệt no. Vì vậy dù ngày hai bữa, đêm một bữa, nhưng lượng thức ăn ban ngày chỉ bằng nửa lượng thức ăn ban đêm.

Có nhiều người mỗi ngày chỉ cho thỏ ăn có hai bữa : cỗ sáng và cỗ tối. Cỗ sáng khoảng 8 giờ và cỗ tối khoảng 6 giờ chiều.

Kinh nghiệm cho chúng tôi thấy, phải cho thỏ ăn ba bữa mới đủ sức : hai bữa ban ngày và một bữa ban đêm. Ban ngày bữa sáng khoảng 8 giờ, bữa chiều khoảng 16 giờ và bữa tối mới là bữa chính, cho ăn từ lúc chạng vạng tối, hoặc trễ hơn cũng được.

Hai bữa ban ngày ta có thể chỉ cho thỏ ăn các loại cỏ, lá cây, còn các chất bổ dưỡng như lúa, cám, bắp... thì cho ăn vào cỗ tối. Vì ban đêm thỏ không ngủ cứ rỉ rả gặm nhấm suốt đêm...

Nếu nuôi chuồng, bữa tối cũng chờ lúc thỏ ăn hết mớ cỏ đã cho, rồi mới cho thức ăn tinh vào, nếu không chúng sẽ không màng đến cỏ mà quay sang gặm nhấm thức ăn bổ béo...

Ai cũng biết giống thỏ rất khôn, chúng biết chọn lựa thức ăn nào chúng thích để ăn trước, thức ăn nào kém ngon thì ăn sau.

Đó là cách cho ăn của thỏ nuôi chuồng. Còn với thỏ nuôi thả, ngày có thể cho ăn hai bữa chính : ban ngày và ban đêm. Sáng 8 giờ, nắng vừa lên thì cho thỏ ăn và chiều, khoảng 7 giờ tối cho ăn bữa chiều. Nếu cho ăn thức ăn tinh thì nên cho ăn cữ sáng, sau khi ăn cỏ xong, vì như vậy ta mới xua đuổi được bọn chuột đồng, chuột nhà kéo đến... chia phần !

Thỏ nuôi chuồng, đến bữa cho ăn con nào cũng nhau nhau cả lên đòi ăn trông rất ngộ nghĩnh. Còn thỏ nuôi thả, đến bữa ăn, ta nên đánh mõ hoặc la to ra hiệu, chúng sẽ lục đục rời hang tiến về phía bãi ăn để kiểm thức ăn. Bãi cho ăn là một khoảnh đất cao ráo và chọn làm nơi cố định để thỏ quen lối mà lần mò đến. Trong trường hợp diện tích nuôi quá rộng, thì tùy đó mà lập nhiều bãi ăn.

Có cho ăn không nên rải tung tóe mà tạo thành luống để thỏ bu lại chụm vào ăn.

Thỏ ăn rất có nết, không bối xối tung tóe và cũng không... nổi hứng tiểu tiện lên cả thức ăn như loài chuột, nhờ đó mà không hao tổn thức ăn nhiều.

Cho ăn đúng khẩu phần

Giống thỏ càng lớn càng ăn nhiều nhờ đó mà ta định đúng khẩu phần của từng con.

Ngoài ra, còn phải tính đến giai đoạn tuổi, giai đoạn sinh trưởng, giai đoạn sản xuất của từng con ra sao mà cung cấp khẩu phần cho phù hợp.

Nói cách khác, khẩu phần không thể dành chung chung

cho tất cả các thỏ, mà mỗi con gần như có chế độ ăn riêng, tuy không cách biệt lầm, nhưng cũng có phần khác.

Về vấn đề này không thể thực hiện được đối với thỏ nuôi thả, vì chúng sống tập thể khó kiểm soát.

- *Thỏ đực tơ* : Chỉ cần ăn đủ chất bổ dưỡng cho mau lớn, nhưng tránh để béo phì. Nghĩa là chỉ cho thức ăn tinh với mức độ vừa phải.

- *Thỏ đực đang phối giống* : Cần phải bồi bổ thật nhiều để thỏ mau lấy sức và việc phối giống mới đem lại kết quả tốt. Thức ăn của thỏ đực ngoài cỏ, còn có giá đậu, lúa nảy mầm, cám, gạo lứt... Gần như nó thích thức ăn gì thì cho ăn thức ăn đó.

- *Thỏ cái tơ* : Đây là lớp thỏ ... hậu bị, sắp đến thời kỳ "lên giống" thì nên cho ăn ít chất bổ dưỡng để tránh mập, khó thụ thai hoặc sê bị nân.

- *Thỏ cái chưa* : Cần cho ăn thật bổ dưỡng để nuôi bào thai trong bụng, nhưng cũng tránh cho mập. Con nào mập quá, trước kỳ đẻ độ năm ngày nên giảm khẩu phần ăn cho ốm bớt, chờ sau khi đẻ xong sê bồi bổ trở lại.

- *Thỏ cái đang nuôi con* : Cần được bồi bổ thật nhiều mới đáp ứng được nhu cầu thức ăn của thỏ. Bởi vì ngoài nhu cầu dinh dưỡng cho cơ thể, thỏ còn cần dinh dưỡng để có sữa nhiều nuôi con. Nên cho ăn nhiều gạo lứt, cám, giá sống, bánh dầu...

- *Thỏ sau khi nuôi con* : Sau thời kỳ nuôi con thỏ mẹ thường ốm yếu, cần được cấp kỳ bồi dưỡng để lấy lại sức lực hằng tiếp tục sinh sản lứa tiếp theo.

- **Thỏ con** : Cần bồi bổ cho mau lớn, nên cho ăn thêm những thức ăn dễ tiêu hóa như cơm, cám, tẩm.

- **Thỏ thịt** : Cần nuôi thúc cho mau mập để bán thịt. Loại thỏ này cần được cho ăn khẩu phần đặc biệt. Đặc biệt ở đây không phải là những thứ đất tiền, vì như vậy thì làm sao có nhiều lời.

Kinh nghiệm cho chúng tôi thấy, ngoài cỏ và lá cây ra ta nên cho thỏ thịt ăn loại thức ăn được... chế biến như sau: chuối cây thái mỏng, cho vào cối đập với cám gạo, bột bắp, cơm nguội, vo tròn lại từng nắm nhỏ bỏ vào chuồng cho chúng ăn. Chỉ cần được ăn một tháng liền như vậy, con thỏ sẽ mướt lông và lên cân ngay.

Nuôi thỏ thịt không nên nhốt chuồng rộng, không nên nuôi lẻ mà nuôi vài ba con chung với nhau để chúng tranh ăn được nhiều.

Xin lưu ý, thức ăn của thỏ ngoài việc gìn giữ tươi, sạch, còn không được hôi mốc, thiu thối. Đừng nên tiếc một chút thức ăn hư mà vô tình làm hại sức khỏe của con vật đáng thương.

Sau mỗi bữa ăn, số cỏ dư trong máng nếu còn sạch có thể giữ lại cho thỏ ăn tiếp lai rai. Còn không thì đổ bỏ hết đừng tiếc.

Tốt hơn hết là nên theo dõi để điều chỉnh lượng thức ăn của mỗi chuồng sao cho vừa đủ, để đừng thiếu mà cũng đừng quá thừa gây sự lãng phí đáng tiếc. Đó là chưa nói vì đó mà chuồng trại bị ô nhiễm, chuột bọ lui tới truyền bệnh hiểm nghèo cho thỏ.

Sự sinh sản của thỏ

Để có được bầy thỏ giống tốt, ta phải biết rõ nguồn gốc của chúng. Kế đó là phải cất công lựa chọn đoi ba lần, để cuối cùng mới chọn lựa ra được những con có sức khỏe tốt mà nuôi.

Việc chọn lựa phải cẩn thận, không gấp gáp và chọn từ nhiều bầy khác nhau để tránh sự đồng huyết. Người nào tóm ra thò ơ hoặc dễ dãi với vấn đề này thì khó gặt hái được thành công. Mặt khác, ta còn phải biết cách nuôi dưỡng chúng, từ thỏ con, thỏ lứa, thỏ bố mẹ để chúng sinh sản tốt hơn, sinh lợi được nhiều hơn.

Nhiều người nuôi thỏ lâu năm, nhưng không biết bí quyết này. Họ cứ gấp đâu mua đó, thấy con thỏ màu lông ưng ý là chọn nuôi chứ không cần dò la đến nguồn gốc, bầy đàn của chúng.

Về việc sinh sản thì họ cứ mặc cho chúng sinh sản theo tập tính tự nhiên, tưởng như vậy là mau sinh lợi, đâu ngờ thỏ mẹ đẻ sớm thì sức khỏe của nó cạn kiệt sớm, thời gian sinh lợi không được bao lâu.

Nuôi theo phương pháp cũ lợi trước mắt nhưng ít ai thấy được cái hại về sau.

- Tuổi thỏ phôi giống :

Trong đời sống hoang dã, các động vật đều sinh sản

rất sớm, trong đó thỏ rừng cũng vậy. Con đực chừng ba tháng tuổi đã biết tìm đến thỏ cái. Và con cái cũng từ ba tháng rưỡi tuổi cũng đã bắt đầu động dục.

Thỏ nhà, những con khỏe mạnh độ hơn bốn tháng tuổi cũng đã bắt đầu muốn bước vào vòng sinh sản. Thế nhưng, cho chúng sinh sản sớm như vậy có hại cho sức khỏe của chúng. Vì vậy, với thỏ ba tháng tuổi ta nên lựa đực cái nuôi riêng.

Thỏ đực không cần nuôi nhiều, cứ trung bình 5 thỏ cái một thỏ đực là vừa. Vì vậy, cuối cùng nên chọn những con thỏ đực mang những đặc tính tốt nhất để dành lại nuôi giống, còn lại bao nhiêu nên thiến nuôi thịt.

Thỏ cái ta có thể nuôi số nhiều tùy vào nhu cầu và khả năng của mình. Thỏ cái ba tháng tuổi bắt nuôi riêng, qua tháng tuổi thứ năm lựa lại một lần nữa để chọn ra những con thật xuất sắc để giống. Số còn lại cũng đạt ra bán thịt.

Nếu trong chuồng có một bầy thỏ giống thật tốt như vậy thì ta đã yên tâm vào nghề.

Để bảo vệ sức khỏe của thỏ giống, ta chỉ nên cho chúng phổi giống vào tháng tuổi thứ tám, không nên cho phổi sớm hơn được. Ở tuổi này thỏ đã trưởng thành thực sự, khỏe mạnh thực sự nên là lúc bắt đầu sinh sản tốt. Như vậy, một vài lần động dục đầu đời của thỏ cái ta nên bỏ qua, đừng tiếc.

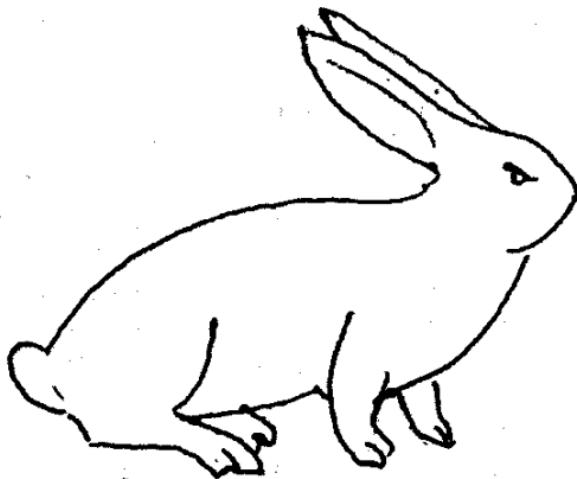
Có nhiều người cho rằng cứ để hợp tự nhiên thì con thỏ sẽ mắn đẻ, còn nếu để trễ quá e rằng nó sẽ bị nân và như vậy thật uổng phí công lao tạo dựng được con cái giống ! Xin thưa, điều này không đúng. Thỏ nân là trưởng

hợp chúng được nuôi quá mập, đằng này, những con thỏ sắp thời kỳ cho sinh sản chúng ta đã có chế độ nuôi riêng với khẩu phần riêng, để chúng không béo phì mà chúng vẫn mạnh và vẫn có đủ sức khỏe. Chính những con thỏ cái bị trễ phổi vài lần này lại có nhiều khả năng đậu thai khi được phối giống hơn những con khác.

- Hiện tượng động dục của thỏ cái :

Nhiều người cho rằng thỏ cái chỉ động dục vào ban đêm nên ta mới không biết được, thấy được. Điều này không đúng lăm. Thật ra, thỏ cái động dục bất kể giờ nào trong ngày, nhưng thường là vào buổi sáng và buổi tối.

Buổi sáng hay lúc trời mới tối, ta nghe thấy trong chuồng thỏ cái có tiếng lục đục, chính là lúc nó đang động dục.

Hình : thỏ cái chưa tới thời kỳ động dục

Hình : thỏ cái đang động dục (chỗng mông)

Thỏ cái đến thời kỳ động dục rất dễ biết, có điều do chúng ta không để ý đến nên không phát giác ra được mà thôi. Những hiện tượng khác lạ đó thường được chúng thể hiện như sau :

- Đứng ngồi không yên, thỉnh thoảng chạy lăng quăng trong chuồng.
- Thỉnh thoảng rút lông trong mình ra tò sự bức rức khó chịu.
- Nằm chổng mông cao lên.
- Biếng ăn hoặc bỏ ăn.
- Cắn máng ăn kéo tới kéo lui.
- Cắn phá và tung cao cổ hoặc rơm rạ lót chuồng, làm xốc xáo cả lều.

Đó là những hiện tượng bên ngoài mà chúng ta dễ dàng quan sát được. Nếu lật ngửa con thỏ lên, ta thấy âm hộ nó sưng to và đỏ, to gấp đôi bình thường, lại có dịch nhờn rỉ ra nữa.

Ngay khi bắt gặp chúng có những hành vi khác thường như vậy, nhất là khi nhìn thấy sự biến đổi ở âm hộ, mà

bắt thỏ cái đem sang chuồng thỏ đực thì thỏ cái chịu cho phổi giống ngay. Phổi giống như vậy là đúng lúc và thường mang lại kết quả như ý.

Thời gian thỏ động dục thường xảy ra lúc mát trời như sáng sớm, hoặc chập tối và kéo dài trong một buổi mà thôi. Vì vậy ta phải canh đúng lúc để phổi giống cho nó. Cũng có trường hợp buổi tối thỏ cái động dục mà sáng sớm đem cho phổi giống nó vẫn còn chịu.

- Cách phổi giống :

Thỏ cái đang động dục, muốn phổi giống ta phải bắt nó đem sang chuồng thỏ đực để phổi.

Thời điểm phổi giống tốt nhất là buổi sáng hoặc buổi tối, vì lúc này mát trời, thỏ đực sung sức. Nếu cho phổi vào buổi trưa thỏ đực thường uể oải, không hăng hái, do thời tiết nóng nực. Nếu được chịu phổi vẫn tốt nhưng mất sức con đực.

Vì vậy trong mùa hè, thỏ đực rất biếng phổi giống. Chuồng thỏ đực nên đặt vào nơi thoáng mát và mùa hè nên cho phổi vào ban đêm.

Có người hỏi tại sao lại mang thỏ cái sang thả vào chuồng thỏ đực mà không làm ngược lại ? Thật ra làm ngược lại cũng được, có điều gấp con đực tinh nhất, hoặc hôm đó không sung sức, khi vào chuồng lạ nó tỏ ra rụt rè mất một thời gian khá lâu mới phổi giống được. Trong khi đó, nếu bắt thỏ cái sang chuồng thỏ đực thì sau một hai phút chúng đã làm xong công việc truyền giống rồi.

Đó là chưa nói đến có trở ngại là trong chuồng thỏ cái

đang có thỏ con. Con đực thấy thỏ lạ thì tính ghen nổi lên, chắc chắn nó sẽ cắn chết đàn con trong chuồng.

Khi cho thỏ phổi giống ta nên đứng cạnh chuồng để quan sát mọi việc xảy ra, để trước hết biết chắc là có được hay không. Nếu quả con cái muốn chịu đực nó ngoan ngoãn đứng chống mông lên cho con đực phổi. Khi phổi được, con đực lật té ngang sang một bên và nghe có tiếng kêu (không rõ tiếng của con nào). Nếu con cái nhát thì khi thả vào nó không chịu đực ngay mà chạy vòng vòng cho đực rượt theo. Có thể sau một hồi chạy như vậy nó sẽ chịu cho con đực phổi. Có con tìm một chỗ ở góc kẽt hoặc ép mình sát thành chuồng mà nằm để tránh sự rượt đuổi của con đực. Trường hợp này ta nên phụ với nó bằng cách luôn bàn tay xuống bụng thỏ cái, tay kia nắm chặt miếng da ở gáy rồi nâng cao mông nó lên cho đực dễ phổi.

Trường hợp thỏ cái chưa đến ngày phổi giống nó sẽ chạy khắp chuồng. Nếu biết chắc thỏ cái chưa đến ngày chịu đực thì ta nên bắt thỏ cái ra ngay, nếu không sẽ làm mệt con đực vì phải rượt đuổi hoài.

Đó là chưa nói đến trường hợp con đực phát cầu lên cắn thỏ cái làm nó nhát đực luôn. Có thể những con thỏ cái này sẽ chịu phổi trong ngày hôm sau.

Thỏ cái chỉ cần cho phổi giống một lần là thụ thai, không cần phải cho phổi lần hai. Vì vậy sau khi phổi xong nên cho nó về chuồng và nhớ ghi vào sổ ngày chịu đực của nó. Sự ghi chép này rất có lợi, để biết thỏ sẽ đẻ vào ngày nào mà sửa soạn ổ đẻ cho nó...

Thỏ đực lúc nào cũng tỏ ra sung sức, nhất là đối với

thỏ tơ. Nhưng điều này không có nghĩa là ta cứ tận dụng hết sức lực của nó. Thỏ đực già phổi giống rất chậm chạp.

Cần giữ sức khỏe cho thỏ đực. Mỗi tuần chỉ nên cho nó phổi giống hai lần mà thôi. Chúng cần có thời gian để nghỉ ngơi, để dưỡng sức, như vậy mới dùng được về lâu về dài. Vì vậy nên nâng cao chất lượng khẩu phần ăn cho thỏ đực, trong đó có giá sống, lúa, cám, bánh dầu phộng... Nhưng, thỏ đực mập quá cũng không tốt cho việc truyền giống.

Nếu phổi giống tốt, thỏ đực có thể dùng được từ hai năm rưỡi đến ba năm mới thải ra. Thỏ cái cũng vậy.

Để giữ gìn sức khỏe cho thỏ đực, chuồng nó phải làm chắc chắn để cô lập nó bên trong, vì nếu sống chuồng đực sẽ đi ruồng thỏ cái, làm cho nó mất sức nhanh.

- Nuôi thỏ mang thai :

Thời gian mang thai của thỏ cái là 30 ngày. Với thỏ mới chưa lần đầu thì 15 ngày đầu bụng vẫn nhỏ, nhưng người mập mạp ra, nặng cân hơn trước. Càng gần đến ngày đẻ thì bụng dần to ra, vì bên trong chứa rất nhiều thỏ con, từ 4 đến 10 con.

Thỏ mang thai cần được sống yên tĩnh vì cần nghỉ ngơi nhiều. Ta nên cho thỏ ăn thức ăn ngon và bổ như cỏ tươi, lúa, tấm cám, cơm nguội, bánh dầu. Trường hợp thỏ mẹ vẫn ốm thì tăng khẩu phần ăn bổ dưỡng thêm như thịt vụn, huyết...

Trong thời gian thỏ mang thai, ta cố gắng tránh động chạm đến nó, đừng bắt nó, đừng để cho nó té và cũng tránh làm cho nó hoảng sợ. Nắp chuồng thỏ cái luôn luôn

đãy kỹ, tránh thỏ khác xâm nhập vào cắn lộn, rất nguy hiểm đến bào thai và tính mạng thỏ mẹ, nếu mẹ đang nuôi con lại càng nguy hiểm hơn.

- Hiện tượng thỏ sắp đẻ :

Sau khi thụ thai được ba tuần, thỏ mẹ đã bắt đầu bận rộn với việc làm ổ. Đây là lúc ta nên đặt ổ đẻ và chuồng cho nó, trong đó nhớ lót rơm hoặc cỏ khô để thỏ con nằm cho êm.

Thời gian này nên vệ sinh chuồng thật sạch sẽ, rơm ráo lót chuồng cũng nên thay mới mỗi ngày.

Còn chừng năm bữa nữa đẻ, thỏ mẹ lúc nào cũng lẩn quẩn bên ổ, nó liên tục nhảy vô nhảy ra, xoáy ổ nhiều lần cho vừa ý nó. Có khi nó xốc rơm trong ổ ra ngoài rồi tha vào trở lại... Sau cùng là rút lông ngực, lông bụng ra để lót ổ cho êm. Có nhìn con thỏ làm việc này ta mới biết tình mẫu tử của con vật cũng thiêng liêng không kém con người !

Thỏ đẻ rất dễ, không kêu la rên rỉ gì cả, chỉ trong vòng một hai giờ là đẻ xong lứa con. Mọi việc ta cứ để mặc nó lo liệu, không cần can thiệp gì cả. Đẻ xong, thỏ mẹ lại một lần nữa rút lông ngực, lông bụng ra để phủ ấm cho con. Chỉ tinh mắt lắm ta mới thấy được thỏ con đỏ hỏn nằm ở bên dưới túm lông mịn màng đó.

Nên nhớ là từ lúc thỏ bắt đầu chuyển bụng, ta nên lo sắn máng nước uống thật đầy cho nó, vì lúc đẻ thỏ mẹ rất khát nước. Đó là quy luật chung, con nào đẻ cũng khát nước kinh khủng cả.

Nếu không có sẵn nước để uống, nó sẽ quay sang liếm kỹ các con. Da của thỏ sơ sinh rất mỏng cơ hồ giúp ta thấy được ngũ tạng ở bên trong, nên dễ dàng rách toạc ra do cái lưỡi ráp nhám của con mẹ liên tục liếm vào.

Thế là đang cơn khát, nó liếm hết máu của thỏ con và ăn hết phần thịt luôn. Nếu ăn một con mà chưa đã khát, thỏ mẹ sẽ ăn sang con thứ hai, thứ ba...

Còn khi đẻ mà trong chuồng có sẵn lon nước uống, thì trường hợp đáng tiếc trên sẽ không xảy ra. Nhiều người thấy thỏ mẹ mới đẻ xong lại ăn con sơ sinh như vậy vội vàng 'lên án' là con thỏ đó sát con. Không ngờ tất cả là do chủ nuôi quên không cho thỏ đẻ uống nước !

Chờ cho thỏ mẹ rời ổ, ta liền rửa tay thật sạch, một tay cách ly thỏ mẹ với ổ con, tay kia vén lớp lông bên trên ổ để quan sát bầy thỏ con ra sao : ít hay nhiều, có con nào bị chết không ... Những con bị chết nên lấy ra ngay, những con nằm rải rác cách xa nhau thì nhẹ tay đặt chúng lại gần nhau cho ấm. Công việc này nên làm thận trọng và càng nhanh càng tốt.

- Sang con nhờ nuôi vú :

Khả năng của một thỏ mẹ nuôi chừng 6 thỏ con là vừa. Với 6 con con đó, nó đủ sữa để nuôi cho mập mạnh. Tuy nhiên, để cho nó nuôi ít con quá thì phí, mà nuôi nhiều quá thì không đủ sức. Vì vậy ta mới làm cái việc cần làm là sang con nhờ nuôi vú.

Sang con là lấy bớt số con ở ổ nhiều quá sang ổ ít qua để nhờ nuôi hộ cho đến lớn khôn, gọi là nuôi vú. Chẳng hạn ta có một ổ sinh đến 10 con, một ổ khác sinh có 4 con

như vậy ta bắt 3 con trong ổ 10 con để bớt sang ổ 4, thành ra mỗi thỏ mẹ đều chỉ nuôi 7 con con. Thỏ cái thường có đến 8 vú nên nuôi 7 con cũng vừa.

Cách sang con không phải ổ nào sang với ổ nào cũng được mà nên lựa hay bầy cùng cỡ tuổi với nhau mới tốt. Ví dụ : hai ổ đẻ cùng ngày, hoặc đẻ cách nhau trước sau độ vài ngày mà thôi. Tuổi tác hai bầy con chênh lệch quá thỏ mẹ sẽ phát giác ra ngay.

Khi làm việc sang con, ta nên cẩn thận rửa sạch tay để không lưu lại mùi mồ hôi và nên sang ban đêm để thỏ mẹ không phát giác được có con lạ bầy trong ổ của nó. Trường hợp phát giác ra, nó có thể cắn chết hết thỏ con khác bầy.

Vậy khi gởi thỏ nuôi vú, ta nên để tâm theo dõi trong vài ba giờ, để nếu xảy ra sự cố thì lo can thiệp ngay. Cách can thiệp là trả hết thỏ mới về ổ cũ cho mẹ nó như trước.

Thỏ con được vài ba tuần tuổi vẫn có thể gởi nuôi vú được, miễn là sang ban đêm và con hai bầy cùng có sắc lông như nhau.

- Nuôi thỏ mẹ :

Thỏ mẹ ở đây là thỏ đang nuôi con, nên cần được cung cấp khẩu phần rất bổ dưỡng mới đủ sức tạo sữa nuôi bầy con. Nên cho ăn cỏ tốt, ăn nhiều rau lang và các loại củ quả. Cố gắng đừng để thỏ mẹ ốm yếu sẽ thiếu sữa. Thức ăn của thỏ mẹ cũng giống như thức ăn của thỏ đang có chửa.

Ta cần tăng khẩu phần của thỏ mẹ lên, nhất là sau khi đẻ được ba tuần. Lúc này thỏ mẹ đã ăn nhiều hơn, mà

bầy con cũng đã tập ăn. Con càng lớn, mẹ càng cần được bồi bổ, vì đến ngày lέ con, thỏ mẹ đã sửa soạn làm mẹ lứa con khác.

Thỏ mẹ rất hiền, nó không có một chút khả năng nhỏ nào để bảo vệ được đàn con. Vì vậy thỏ con thường là mồi ngon của chuột và mèo.

Chuột thì còn rình rập, chờ lúc thỏ mẹ sơ ý mới lôi con đi ăn (thỏ sơ sinh dưới tuần tuổi), còn mèo thì cứ chực lúc nấp chuồng mở là nhảy vào vồ thỏ con. Chúng tôi xin mách quý vị một mẹo vặt để phòng ngừa mèo chuột ăn thịt thỏ con rất hữu hiệu :

Khi thỏ mẹ đẻ xong, quý vị thả vào chuồng một con Bọ (có nơi gọi là chuột lang). Bọ ăn cỏ chung với thỏ mẹ và sống hòa thuận với nhau. Bọ không hề ăn thỏ con mà gặp chuột đâu thì đuổi đấy. Vì vậy, chuột đánh được hơi Bọ là tránh xa chuồng thỏ không dám bén mảng đến. Có điều lạ, con Bọ đâu có to hơn chuột cống, thế mà mèo thấy nó cũng kiêng dè. Mèo hề thấy Bọ có mặt trong chuồng thỏ, dù nấp chuồng mở, mèo cũng dànегn ngo lơ, đi thẳng một mạch. Quý vị thử nghiệm xem sao.

- Nuôi thỏ con vừa lέ mẹ :

Thỏ con sơ sinh rất nhỏ và yếu, mình đỏ hỏn không lông. Thời gian mười ngày đầu lúc nào thỏ con cũng ngủ, trừ khi được bú mẹ. Đến 12 ngày tuổi, chúng mới mở mắt. Đến hai tuần tuổi thì lông mới phủ khắp mình và đã bắt đầu di lại chậm chạp. Lúc này thỏ con đã bắt chước mẹ nhấm nháp ít rau cỏ.

Phải chờ đến 20 ngày tuổi, thỏ con mới đi đứng mạnh

dạn, ăn được nhiều cỏ và bớt bú mẹ. Thời gian bắt nuôi riêng khoảng tháng rưỡi là cứng cáp rồi. Với người cho thỏ sinh sản mỗi tháng một lứa thì khoảng 25 ngày tuổi họ đã bắt thỏ con ra nuôi riêng. Tất nhiên thỏ con lê mẹ sớm lại càng rất yếu.

Thời gian đầu này ta nên chăm sóc thỏ con kỹ hơn, cho chúng ăn ngon và ngủ nơi ấm áp. Nếu cần phải sưởi ấm bằng bóng đèn điện và cho ăn no đủ.

- Thời kỳ nghỉ ngơi của thỏ mẹ :

Thỏ mẹ sau khi đẻ thường nuôi con đến 6 tuần, tức là tháng rưỡi mới lê bầy. Trong thời gian nuôi con, dù được bồi bổ tối đa, thỏ mẹ cũng chưa hồi sức được. Do đó, nếu cho thỏ mẹ chịu giống sớm, e rằng nó sẽ yếu sức trong lần sinh con tiếp theo.

Ta nên cho thỏ mẹ nghỉ từ một tháng đến tháng rưỡi, tính từ ngày sinh con, mới cho chịu giống trở lại. Đó là khoảng thời gian nghỉ ngơi hợp lý nhất. Như vậy một năm ta thu lợi được từ 4 đến 6 lứa con, thay vì 12 lứa như cách nuôi cũ.

- Loại bỏ thỏ giống :

Trên nguyên tắc thì từ hai năm rưỡi đến ba năm tuổi phải cho ngưng sinh sản, kể cả thỏ đực lẫn thỏ cái. Nhưng, nếu thực tế thỏ giống còn sinh sản tốt thì cứ tiếp tục nuôi. Đực già là đực phối giống ít đậu thai do kiệt sức. Cái già là cái không còn mắn đẻ và mỗi lứa chỉ đẻ được vài con. Đực già và cái già nuôi tiếp không lợi, vây nên thải ra vỗ béo để bán thịt.

Ngăn ngừa kẻ thù của thỏ

Thỏ có rất nhiều kẻ thù, nhở có lớn có, mà nó thì không có một chút khả năng nhở nào để tự vệ :

- Chuột :

Có thể nói rằng nơi nào nuôi thỏ là nơi ấy có rất nhiều chuột. Lê dẽ hiểu là ở đây có nguồn thức ăn vô tận và béo bở. Chuột kéo đến để tranh ăn lúa gạo, cám, bắp... mà chủ nuôi bồi bổ cho thỏ hàng ngày.

Do những thức ăn này thường cho thỏ ăn vào bữa tối nên cứ tối đến là cả nhà chuột, cả xóm chuột đều rần rần kéo đến bu nghẹt các công đựng thức ăn của thỏ. Chuột là giống ăn thịt sống nên gấp thỏ con nằm trong ổ chúng cũng không tha. Đối với thỏ, chuột còn truyền bệnh bọ chét, hút máu làm ốm thỏ.

Như vậy tai hại do chuột gây ra cho nghề nuôi thỏ không phải là ít. Vì vậy việc bài trừ chuột là công việc hàng đầu của người nuôi thỏ. Chắc chắn mỗi người đều có một biện pháp riêng. Cách đặt bẫy bên trong và chung quanh khu vực nuôi thỏ chắc chắn không mấy hữu hiệu, vì giống chuột rất khôn. Có người đánh bả nhưng không thể trừ tuyệt được. Theo chúng tôi cách hay nhất là vây lưới kẽm mắt nhở kín mít chung quanh khu vực nuôi thỏ thì mới hạn chế được sự tác hại của chuột. Ngoài ra nuôi con Bọ cũng là một giải pháp hay.

Ngăn ngừa chuột còn có cách đóng chuồng thỏ bằng loại lưới kẽm mắt nhỏ. Nếu chuồng đóng bằng tre hay gỗ, thì các thanh tre, gỗ cũng nên đóng khít nhau với khoảng cách chừng một phân thì chuột lắt hết đường chui vào được.

Ngăn ngừa được nạn chuột, việc nuôi thỏ mới tăng được nhiều lợi nhuận.

Đó là cách nuôi thỏ bằng chuồng. Trong trường hợp nuôi thả thì khó lòng trừ được nạn chuột. Có điều nuôi thả thì ít khi cho ăn thức ăn tinh nên chuột cũng ít kéo đến.

- Mèo :

Cũng như chuột, nơi nào nuôi thỏ là nơi ấy có nhiều mèo. Đây là mèo trong xóm quy tụ lại. Những nơi nuôi thỏ đại trà thì "lực lượng" mèo kéo đến cũng khá đông, mỗi con ... hùng cứ một góc nào đó để ... rình chuột. Mèo có mặt ở đây là để bắt chuột, nhưng nếu chỉ có vậy thì chúng là ân nhân của người nuôi thỏ. Mèo cũng thích vồ thỏ con nếu có dịp thuận tiện như nắp chuồng mở quên đóng chẳng hạn. Cái hại do mèo gây ra là nó thích tàn sát cả bầy thỏ con, để rồi chỉ chén một hai con thôi ! Con thỏ mẹ không có một phản ứng tự vệ nào trước kẻ thù hung hãn này cả.

Chưa ai có cách gì để trừ mèo hữu hiệu cả. Chỉ có cách gắp là xua đuổi, nhưng đây là giống lì lợm, đâu biết sợ hãi là gì : cóнат nộ, có ném đá chúng cũng lánh mặt đâu đó một chút rồi lại quay vào... Trừ mèo chỉ có cách vây lưới kẽm quanh khu vực nuôi thỏ.

- Chó :

Chó xâm nhập chuồng thỏ không có mục đích nào khác là ... theo chân chủ theo thói quen của chúng. Nếu có con thỏ nào sống chuồng chạy tung tăng dưới đất mà chó thấy được thì coi như ... mất mạng. Đó là do chó thích về thỏ theo bản năng ưa săn bắt của nó thôi. Vì vậy, ta nên cấm chó lẩn quẩn vào khu vực nuôi thỏ.

Trong khu vực nuôi thỏ, chó không làm gì được thỏ, vì hễ gặp chó là thỏ đã vội trốn vào hang sâu. Tuy biết vậy, ta cũng nên ngăn ngừa chó xuất hiện tại đây. Nhiều người tỏ ra cẩn thận, trong khu vực nuôi thỏ thả, ngoài việc vé mương rộng, họ còn cẩn thận rào kẽm gai chung quanh khu đất để ngăn ngừa chó và trâu bò...

- Rắn :

Ở đâu có bụi bờ, có ruộng đồng là ở đó có rắn. Rắn thích ăn thỏ và một khi đã ăn quen thì chúng đến luôn. Rắn nhỏ thì tìm thỏ con, rắn lớn thì ăn thỏ lớn. Thân rắn dù nhỏ nhưng vẫn nuốt trọng được thỏ lớn vì cổ nó có nhiều cơ đòn hồi.

Nuôi thỏ ở vùng nông thôn ai cũng phải nghĩ đến việc trừ rắn. Có người trồng sả chung quanh khu vực nuôi thỏ vì tin rằng rắn rất kỵ mùi sả (?). Cách tốt nhất là nên vây lưới kẽm mắt nhở chừng một phân chung quanh khu vực nuôi.

Ngoài ra không có cách nào trừ tuyệt đối rắn, ngoài việc thấy chúng xuất hiện con nào là ví dập chết con đó mà thôi.

Rắn là kẻ thù số một của thỏ nuôi thả. Trườn sâu vào hang thỏ là khả năng trời phú cho rắn. Nuôi thỏ thả, vì vậy mức hao hụt đáng kể không phải mèo, chuột mà chính là rắn.

Tóm lại, kẻ thù của thỏ không nhiều nhưng rất nguy hiểm. Cách ngăn ngừa được coi là hữu hiệu nhất là nên vây kín lưới kẽm mắt nhỏ chung quanh nhà hay trại nuôi thỏ, như vậy mới bảo vệ được bầy thỏ nuôi bên trong, đồng thời cũng khỏi tổn hao thức ăn tinh của thỏ vào bụng chuột. Vẫn biết vây lưới rất nhiều tổn kém, nhưng nếu so với cái hại đang gánh chịu thì sự tổn kia không đáng là bao !

Công việc chăm sóc

Công chăm sóc của việc nuôi thỏ, nhìn bề ngoài tưởng là không khó nhọc, nhưng thực tế thì có rất nhiều chuyện phải lo.

Nếu chỉ nuôi với số lượng ít chừng năm bảy cặp thì công chăm sóc không đáng kể, còn nuôi với số lượng nhiều chừng năm bảy chục con trở lên thì gần như lúc nào cũng có nhiều việc phải lo. Nó đòi hỏi người làm việc này phải có mặt từ sáng sớm đến tận tối mới lo xuể công việc.

Nếu có khỏe chẳng là nuôi thỏ theo phương pháp thi thì mới không tốn công chăm sóc.

Chiếm nhiều thời gian nhất là lúc cho thỏ ăn, cho thỏ phổi giống và chăm lo bầy thỏ đẻ... Đại loại có những việc sau đây :

- Rửa cỏ :

Cỏ cắt cho trâu bò ăn thì khỏi cần rửa lại, nhưng cỏ dành cho thỏ thì lại khác. Cỏ không những phải cắt ở nơi sạch sẽ, như những nơi không chăn thả gia súc, gia cầm những nơi không có ao tù nước đọng để ngừa những bệnh giun sán, mà còn phải rửa sạch qua nhiều nước để tẩy hết cát bụi. Xong rồi cần phải phơi cho thật ráo nước mới cho thỏ ăn được. Có cái may là đối với thỏ loại cỏ g

nó cũng ăn được. Nên nhớ lá khoai lang tây, lá cà chua, cùng củ khoai lang tây đã mọc mầm không nên cho thỏ ăn, vì dễ ngộ độc.

- Phải cho ăn đúng giờ :

Thường cho thỏ ăn ngày ba bữa : sáng, chiều và tối. Bữa sáng khoảng 8 giờ, bữa chiều khoảng 16 giờ và bữa tối khoảng 20 giờ. Cách cho thỏ ăn không khó, chỉ đến từng chuồng để cho cỏ vào máng ăn, có điều lượng cỏ cho nhiều hay ít là còn tùy số thỏ nuôi trong chuồng nhiều hay ít con. Công việc này hơi vất vả một chút là trước khi cho ăn cỏ mới thì phải vét bỏ hết cỏ cũ còn dư lại trong mỗi máng.

Bữa tối cho thỏ ăn nhọc hơn hai bữa ban ngày, vì còn phải thêm thức ăn tinh như lúa gạo, cám, bắp, bánh dầu... cho những con thỏ cần phải bồi dưỡng tối đa như thỏ chửa, thỏ đang nuôi con, thỏ đực giống... Việc không nặng nhọc nhưng đòi hỏi người cho ăn phải có trí nhớ tốt để biết chuồng nào cần phải cho ăn thức ăn gì và với liều lượng ra sao.

Nói đến lo ăn còn phải lo cho thỏ uống. Nước uống phải tinh khiết, lon đựng nước phải sạch sẽ.

Với thỏ nuôi thả việc cho ăn tương đối dễ dàng và nhẹ công hơn. Cứ đổ cỏ thành từng luống dài ở nơi được chọn làm bãi ăn là được.

- Chăm sóc thỏ đẻ :

Do thỏ mắn đẻ, nên nuôi nhiều thì gần như ngày nào cũng có những thỏ đẻ. Công việc chăm sóc thỏ đẻ không

nặng nề, nhưng tốn nhiều thời gian chẳng khác gì nuôi con mọn. Nào là theo dõi thỏ làm ổ, rồi kiểm soát số thỏ con, để gặp sự cố gì thì giải quyết... Công việc chỉ có vậy nhưng phải chạy qua chạy lại từ ổ này sang ổ khác. Nếu thỏ đẻ trong mùa lạnh thì đêm tối phải lo chong đèn để sưởi ấm cho thỏ con, sáng mai lại tắt...

- Chăm sóc thỏ mới lê bầy :

Thỏ mới lê bầy là thỏ con mới năm sáu tuần tuổi, lúc ấy chúng mới cai sữa nên còn yếu. Do cơ thể chúng chưa phát triển hoàn hảo nên dễ bị bệnh, dễ chết. Cần phải thường xuyên theo dõi sức khỏe của chúng và cho ăn uống đầy đủ chất bổ dưỡng. Với thỏ con, ta phải bảo đảm khâu vệ sinh thức ăn. Tới bữa, thức ăn cũ còn lại cứ khoát phải đổ đi để cho ăn thức ăn mới. Nước uống cũng phải thay hàng ngày, chuồng nuôi lúc nào cũng phải giữ sạch sẽ... Tốt hơn hết là bầy nào nên nuôi riêng một ngai chuồng cho bầy ấy để tiện theo dõi sức khỏe và săn sói đúng mức.

- Cho thỏ phổi giống :

Thời gian động dục của thỏ rất ngắn, chỉ diễn ra trong vòng một buổi, vì vậy nếu có nhiều thỏ cái động dục cùng một lúc thì ta phải nhanh chân lẹ tay làm sao cho chúng phổi giống cho kịp. Phải tính toán xem con cái nào cần phổi với con đực nào... và ghi nhớ ngày giờ để theo dõi sự sinh sản của từng con.

- Những việc phải làm lúc thỏ đẻ :

Thỏ đẻ rất dễ dàng, công việc của ta là phải theo dõi

rồi ghi chép cẩn thận về ngày sinh, số con... Hàng ngày phải thường xuyên thăm dò ổ con xem mạnh yếu ra sao, sống chết thế nào. Xem con có được mẹ cho bú no hay không, nếu không thì phải tìm nguyên nhân để xem do từ con hay từ mẹ ? Có trường hợp thỏ mẹ đẻ xong không tiết sữa... Trường hợp này phải kịp thời đem con đi gởi vú...

- Ngăn ngừa kẻ thù của thỏ :

Bài trừ chuột mèo rình rập ăn thỏ con.

- Tu bổ chuồng và dụng cụ chăn nuôi :

Chuồng thỏ rất mau mục, mà thỏ thì lúc nào cũng cần có chuồng chắc chắn để nhốt, vì vậy ta phải sửa sang chuồng thỏ thường xuyên.

Những dụng cụ chăn nuôi như máng ăn, ổ đẻ cũng thường hư hao do thỏ vốn thích gặm nhấm. Có người còn lo xa, mỗi chuồng họ đặt một khúc gỗ nhỏ để thỏ thích thì gặm cho mòn răng. Nhưng tiếc thay thỏ đâu có đoán được ý muốn của mình, khi cần gặm, nó vớ được thứ gì thì gặm thứ ấy...

Tóm lại, công việc chăm sóc chuồng thỏ có rất nhiều việc phải làm, nên người nuôi thỏ bận bịu luôn tay, ít khi được ngơi nghỉ. Tuy vậy, nhờ nghề đem lại mối lợi lớn nên tuy mệt nhưng ai cũng vui.

Vệ sinh chuồng trại

Nuôi thỏ thường đặt chuồng trên nền đất để nước phân, nước tiểu của thỏ thấm sâu vào đất, bớt hôi thối. Đó là cách nuôi của thời trước không hợp vệ sinh.

Ngày nay chuồng được đặt trên nền xi măng hoặc gạch tàu, chuồng nào cũng có máng hứng nước tiểu. Đã thế, mỗi ngày ngoài việc quét dọn sạch sẽ, còn phải dội nước lên chuồng để rửa sạch. Nuôi như vậy thì giảm thiểu được mùi hôi hám và không có ruồi nhặng.

Chung quanh khu vực nuôi thỏ nên phát quang sạch sẽ, không nên để cỏ mọc đầy tạo cơ hội tốt cho rắn kéo đến làm hang ổ mà vào sát hại thỏ.

Nếu cần nên khai thông mương rãnh để dễ dàng thoát hết nước khi có mưa to, vì nơi nuôi thỏ mà ẩm thấp quá, gần nơi ao tù nước đọng cũng không tốt cho sức khỏe của chúng.

Nên đào hố phân cách xa chuồng.

- Vệ sinh chuồng : Thỏ là giống ở sạch nhưng chuồng nuôi nó lại bẩn, do số cỏ lá ăn dư, do phân và nước tiểu đọng lại trên nền chuồng, vì vậy cần phải làm vệ sinh chuồng hàng ngày.

Trước khi cho thỏ ăn, cần phải làm vệ sinh chuồng

trước. Tất cả những cỏ lá dư thừa rơi vãi trên nền chuồng, cạnh góc chuồng, cần thu nhặt ra ngoài hết. Sau đó dùng chổi tre quét sạch nền chuồng. Thỏ tuy nhát, nhưng việc làm vệ sinh chuồng không làm cho chúng hoảng loạn được.

Đó là cách vệ sinh chuồng hàng ngày. Mỗi ngày thỏ có ba bữa ăn, mà chuồng được làm vệ sinh ba lần như vậy thì không còn gì tốt bằng.

Khoảng ba tháng một lần ta nên tổng vệ sinh chuồng trại. Lần này chuồng được xịt nước và rửa bằng xà bông cho sạch.

- Lon đựng nước cũng nên súc sạch hàng ngày và như vậy mỗi ngày đều thay nước mới cho thỏ uống.

- Mọi thứ đồ ăn như lúa, gạo... phải có đồ đựng, không nên để vãi thức ăn ra sàn chuồng cho thỏ ăn, dễ bị nhiễm bệnh.

- Ở đê, sau khi dùng phải rửa sạch bằng xà bông và đem phơi ít nhất là vài nắng, sau đó đem cất để dùng lần sau.

- Nền chuồng nên quét sạch. Phân thỏ và cỏ lá dư thừa đều đổ vào hố phân để dùng bón cây cối.

Nếu chuồng trại được giữ gìn sạch sẽ thì thỏ nuôi luôn khỏe mạnh và không bị lây nhiễm bệnh tật.

Phòng và chữa trị bệnh của thỏ

Giống thỏ rất ít bệnh, nhưng khi đã vướng bệnh thì bệnh nặng, khó chữa.

Cách phòng ngừa tốt nhất, hữu hiệu nhất là lo vệ sinh chuồng trại cho thật sạch sẽ, hợp vệ sinh là được.

Bệnh của thỏ thường gặp sau đây :

- Bệnh cảm :

Do thời tiết chuyển mùa đêm lạnh ngày nóng, do bị trúng gió lùa, hoặc do môi trường sống quá ẩm ướt... thỏ mới bị bệnh cảm.

Triệu chứng của bệnh là thỏ ưa hắt hơi và sổ mũi. Thỏ bệnh thường dùng hai bàn chân trước dụi vào mũi khiến nước mũi làm ướt nhẹp lông bàn chân trước của nó. Thỏ bị bệnh bỏ ăn, lông xù lên...

Bệnh này không có thuốc đặc trị. Nên dời chuồng thỏ vào nơi ấm áp. Nếu cần cho thỏ bệnh sưởi ấm với bóng điện suốt vài ngày may ra sẽ khỏi.

- Bệnh sinh bụng :

Còn gọi là bệnh đau bụng. Do ăn phải thức ăn thiu thối, thức ăn không tiêu, ăn cỏ quá ướt hoặc dính đất cát, ăn trúng sâu nái... thỏ sẽ bị sinh bụng.

Khi bị bệnh con vật nằm hay ngồi yên một chỗ, bụng to trướng ra, thở khó, lông xù lên và bỏ cả ăn uống. Bệnh này cũng không có thuốc đặc trị. Chữa theo cách dân gian là bôi dầu khuynh diệp vào bụng, hơ lửa cho ấm bụng, đốt lá sả tươi để quạt khói vào bụng... Chỉ khi bụng xẹp mới hết bệnh.

- Bệnh ghẻ :

Bệnh này thường xảy ra với thỏ và là bệnh hay lây, khó trị. Nguyên nhân do chuồng nuôi quá bẩn, do ăn cỏ còn ướt.

Thỏ có thói quen đưa hai chân trước lên vuốt hai tai. Nếu hai bàn chân ướt át lại gấp chuồng bẩn thì dễ sinh bệnh ghẻ.

Do đó ta không ngạc nhiên khi thấy tai thỏ bị ghẻ tấn công trước, rồi từ đó mới lây sang các vùng khác trên thân thể nó. Thường, quanh mép tai có vảy nổi sần sùi một vài nơi, kế đó ghẻ ăn lan vào lỗ tai. Bệnh ghẻ làm cho thỏ ngứa ngáy nên nó dùng hai chân trước cọ xát vào lỗ tai, rồi mũi, mí mắt, móng chân, bàn chân... Những nơi đó lần lượt sẽ nổi sần sùi, tức bị ghẻ ăn lan đến hết.

Khi con thỏ bị bệnh ghẻ quá nặng trong nó chẳng khác gì bị bệnh cùi hủi. Và trường hợp quá nặng này thì không còn cách chữa trị được nữa.

Khi mới phát hiện con thỏ nào mới bị bệnh ghẻ ta nên cách ly con thỏ bệnh đó để chữa trị riêng. Nếu không bệnh sẽ lây lan rất nhanh đến thỏ các chuồng lân cận và chẳng bao lâu sẽ lây hết toàn đoàn... Thỏ bị bệnh ghẻ đem bán không ai mua.

Có nhiều cách chữa trị bệnh ghẻ mới phát :

- *Dùng nước trong bình hút thuốc lào* : Nước trong bình hút thuốc lào rất cay, dùng trị bệnh ghẻ cho thỏ cũng rất hiệu nghiệm. Đây là cách chữa trị của ông bà ta xưa. Trước hết, dùng bàn chải chà xát cho tróc vảy ghẻ, sau đó dùng bông gòn thấm nước trong bình hút thuốc lào xúc lên. Mỗi ngày nên xúc vài ba lần, hy vọng vài ba ngày chỗ bị ghẻ sẽ khô mặt.

- *Dùng bột lưu huỳnh* : Cũng dùng bàn chải chà xát cho tróc vảy chỗ bị ghẻ như cách làm trên, sau đó xúc hỗn hợp lưu huỳnh với dầu ăn (chỉ trộn sền sệt). Nên xúc thuốc ngày vài lần và xúc liên tiếp vài ba ngày bệnh ghẻ cũng sẽ hết.

Với những con thỏ bị bệnh ghẻ quá nhiều, gần như lan khắp cả mình, chữa theo cách bôi bột lưu huỳnh cũng có thể khỏi. Nhưng, điều cần là nên xúc thuốc lên một bộ phận nào đó cho chỗ bị ghẻ “khô mặt” trước đã, sau đó mới xúc thuốc tiếp những nơi còn lại. Nếu xúc thuốc một lần cả toàn thân, do lỗ chân lông bị bít kín, thỏ sẽ chết.

- Dùng thuốc Ivermectin, nồng độ 0,3% để chích dưới da theo liều lượng 0,2ml một ký lô, hy vọng cũng khỏi bệnh.

Cách bắt thỏ nuôi thả

Thỏ nuôi thả dù gốc gác là thỏ nhà, nhưng do được sống tự do lâu ngày ở ngoài trời nên chúng cũng nhát người như thỏ rừng vậy.

Muốn chúng dạn người, mỗi lần cho ăn, ta nên quanh quẩn bên chúng một lát để chúng quen hơi.

Muốn bắt thỏ nuôi thả dễ dàng, ta nên có sự tính toán khéo léo trước : đó là tập cho ăn tại bãi ăn mà chung quanh đã được rào sẵn, chỉ chờ cửa ra vào.

Vòng rào này chỉ cần cao 50cm và có đường kính từ 5 đến 10 mét là vừa. Rào có thể làm bằng những thanh tre dày theo kiểu làm đặng bắt cá.

Hễ tới bữa, thỏ cứ bình tĩnh vào trong vòng rào đó ăn. Lúc nào cần bắt, ta nhanh tay đóng chặn cửa rào lại là cô lập được bầy thỏ ở bên trong. Nên bắt những con thỏ nào cần bắt và phải bắt nhẹ nhàng, tránh rượt đuổi làm cho thỏ hoảng loạn. Khi xong việc, ta mở cửa rào ra để thỏ lũ lượt chạy về hang...

Phân kết

Thỏ là loài gia súc nhỏ bé dễ nuôi, lại cho nhiều lợi d
mắn đẻ lại sai con.

Người Pháp gọi thỏ là con heo của nhà nghèo, vì mứ
lợi của nó mang lại cũng chẳng khác gì nuôi heo, mà gi
tiền mua con giống lại hợp với túi tiền của người nghèo

Thịt thỏ được đánh giá là loại thịt rất ngon và bổ dưỡng
thích hợp cho người già, cho bệnh nhân tim mạch và béo
phì. Và cũng là loại thịt thích hợp với người ăn kiêng, dù
hàm lượng mỡ chỉ có 7,4%, độ đậm cao và cholesterol thấp

Người ta thích nuôi thỏ, do chúng quá dễ ăn, thức ăn
chính chỉ có cỏ và lá cây, vốn là những thứ dễ kiếm lại có
quanh năm, mà có bỏ tiền ra mua cũng chỉ trả với giá rẻ

Với thức ăn này, ở thành thị nuôi thỏ cũng được. Một
phần rau củ có thể tìm kiếm ở chợ, các gian hàng bán rau
đều bỏ những mớ rau không đúng với tiêu chuẩn thương
phẩm. Nhiều nhất là tại các chợ đầu mối, thiếu gì rau
ráng và củ quả dạt ra ! Còn ở thôn quê thì các loại cỏ, lá
đã có sẵn ở ngoài vườn, ngoài ruộng, chỉ cần siêng năng
một chút là kiếm được cả bao đầy...

Nuôi thỏ ai cũng biết, đó là một nguồn lợi rất lớn. Thế
nhưng, rất tiếc chúng ta đã có lúc không biết đến nguồn
lợi béo bở này.

Ông bà ta biết nuôi thỏ đã lâu đời, nhưng do không có
kinh nghiệm nên người thất bại nhiều hơn kẻ thành công.

Suốt mấy trăm năm, người xưa nuôi thỏ gần như để ... làm cảnh hơn là một ngành nghề kiếm sống. Thỏ giống thì nuôi mãi một loại nhỏ con, gọi là thỏ cỏ cách nuôi thì lạc hậu không hợp vệ sinh.

Người mình nuôi thỏ gần như để bán con giống cho người khác mua về nuôi chứ không ai nghĩ đến việc bán thịt.

Số người ăn thịt thỏ cũng không nhiều, do đó thị trường trong nước bị hạn chế. Người ta không có thói quen ăn thịt thỏ vì chê không ngon, nhất là không biến chế được nhiều món ăn như thịt gà, thịt heo. Có người lại tin đị doan, cho rằng người đang có mang ăn vào sau sẽ sinh con bị sứt môi, y như môi thỏ vậy !

Do những yếu tố chủ quan như vậy nên việc nuôi thỏ của ông bà ta xưa cứ đậm chân tại chỗ, bỏ qua đi một nguồn lợi lớn đáng kể.

Ngày nay, phong trào nuôi thỏ rất rầm rộ ở các nước. Thịt thỏ ngày nay là món ăn đắt giá, chỉ có trong thực đơn của các nhà hàng, do thịt ngon và bổ.

Đa số mọi người đều nhìn nhận nuôi thỏ theo phương pháp cũ là sai. Có rất nhiều người lại bắt tay vào nghề nuôi thỏ theo phương pháp mới.

Ngày nay, tài liệu sách vở về ngành nghề này tuy vẫn chưa nhiều, nhưng cũng tạm đủ cho những ai muốn bước vào nghề chăn nuôi có nhiều lợi nhuận này tham khảo. Hiện nay, ta cũng đã có nhiều loại thỏ giống ngoại nhập lớn con. Đó là những kích lệ đáng quý cho người bước vào nghề nuôi thỏ.

Đây là nguồn lợi béo bở ta không nên bỏ qua. Hy vọng rằng cuốn sách này sẽ giúp cho các bạn vốn kinh nghiệm quý báu để góp phần nâng cao cuộc sống cho bản thân và cho gia đình./.

NUÔI & KINH DOANH

GIÁ : 10.000 đ